

Pääluokka 31

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysoasa: Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä ovat laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet. Hallinnonalan politiikkalohkoja ovat viestintäpolitiikka ja liikennepolitiikka sekä näitä tukevat liiketoiminta, tutkimus ja hallinto.

Toimintaympäristö

Yhteiskunnan toiminta perustuu merkittävässä määrin erilaisten sähköisten tieto- ja viestintäverkkojen hyödyntämiseen ja niiden mahdollistamien sähköisten palveluiden käyttöön. Teknologinen kehitys vaikuttaa olennaisesti viestintämarkkinoihin ja viestintäpolitiikkaan. Eri tekniikoiden konvergenssi, langattomat verkkotekniikat, ip-pohjainen verkkoarkkitehtuuri ja itseohjautuvat päätelaitteet ovat osa käynnissä olevaa toimintaympäristön muutosta, joka tulee huomioida viestintäpolitiikan valmistelussa. Toimintaympäristön muutokseen kuuluvat myös murroksessa olevat sisältö- ja muiden palveluiden käyttötottumukset ja tuotantotavat. Erityisen haasteellista on globaalissa toimintaympäristössä toimivan viestintäelinkeinojen toimintaedellytysten varmistaminen heikentyneessä taloudellisessa tilanteessa sekä ilmastonmuutoksen hillintään liittyvien kysymysten niveltäminen viestintäpolitiittiseen valmisteluun.

Lähivuosina liikenteen toimintaympäristöön vaikuttaa merkittäväällä tavalla ilmastonmuutos, sen hillintä ja siihen varautuminen. Toimintaa ohjaavat kestävä kehityksen periaatteet ja hallinnonalan ilmastopoliittinen ohjelma. Väylänpidon ja liikenteen tarpeisiin tuovat oman haasteensa kaksijakoinen aluekehitys, toisaalta kasvavat väestökeskukset ja toisaalta harvaanasutut alueet. Lähiajan talouskehitys tulee näkymään liikennemäärien väliaikaisena notkahduksena erityisesti tavaraliikenteessä. Tavaraliikenteessä rautatieliikenteen osuus on noin neljännes, tieliikenteen noin 65 % ja vesiliikenteen noin 10 % koko maan kuljetussuoritteesta. Myös väestön ikääntyminen tuo lisää haasteita liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Viestintäpolitiikka

Tietoyhteiskunnan kehittäminen edellyttää aktiivista viestintäpolitiikkaa. Lähivuosien viestintäpolitiikasta haetaan välineitä toimivaan ja turvalliseen yhteiskuntaan sekä tehoa yritysten ja julkisen sektorin toimintaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö koordinoi tietoyhteiskuntapolitiikkaa. Tietoyhteiskuntapolitiikassa keskitytään edellisen hallituksen aikana valmistellun tietoyhteiskuntastrategian käytännön toteutukseen. Toteutusta johtamaan on asetettu ministerijohtoinen neuvottelukunta, jonka tavoitteena on luoda Suomesta kansainvälisesti vetovoimainen, ihmisläheinen ja kilpailukykyinen osaamis- ja palveluyhteiskunta. Toteutettaviksi valittavilla toimenpiteillä helpotetaan arjen palveluiden saatavuutta, lisätään kilpailukykyä ja tuottavuutta, edistetään alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa sekä turvataan julkisten palveluiden saatavuus ja laatu.

Viestintäpolitiikkaa tukevia määrärahoja ovat Viestintäviraston määrärahat, valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen varatut määrärahat, sanomalehdistön tuki

sekä Yleisradio Oy:n ulkomaille suunnattujen televisio- ja radiolähetysten kustannusten korvaamiseen osoitettava tuki. Viestintäpolitiikan lohkolle esitetään määrärahoja yhteensä 24,3 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *viestinnän toimialalle* seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Monipuolisia, korkealaatuisia ja kohtuuhintaisia viestintä- ja tietoyhteiskunta-palveluita on saatavilla koko maassa.
- Yksityisyyden suoja, sananvapaus ja viestinnän moniarvoisuus sekä kansalaisten ja yritysten luottamus sähköisiin palveluihin säilyvät ja vahvistuvat.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden, arjen sujuvuuden, osaamisen ja kilpailukyvyn parantamiseksi ottaen erityisesti huomioon ikääntyneiden ja erityisryhmien tarpeet.

Liikennepolitiikka

Liikennepolitiikan linjaukset on esitetty huhtikuussa 2008 eduskunnalle annetussa liikennepoliittisessa selonteossa. Selonteossa linjataan rahoituksen periaatteet ja pitkäjänteisyys, otetaan kantaa alueiden ja elinkeinojen menestymisen tukemiseen, väestön sujuvaan liikkumiseen, ilmastonmuutoksen torjuntaan ja joukkoliikenteen edistämiseen sekä liikenneturvallisuuden parantamiseen. Tulevien vuosien liikennepolitiikan toteuttaminen perustuu selontekoon.

Liikenteellä on merkittävä osavastuu ilmastonmuutoksesta. Liikenteen ympäristövaikutuksia hallitaan logistiikkaa tehostamalla, edistämällä joukkoliikennettä ja ympäristöystävällisiä kuljetusmuotoja sekä yksityisautoilun hiilidioksidipäästöjä vähentämällä. Maankäytön ja liikenteen suunnittelun yhteistyötä tehostetaan. Liikennepoliittisen selonteon mukaan investointiohjelma on raidepainotteinen. Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetukea kasvatetaan. Haja-asutusalueitten kyytitakuujärjestelmän valmistelua jatketaan.

Liikenteen toimialalla ylläpidetään ja kehitetään matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja väestön hyvinvoinnin turvaamiseksi ja parantamiseksi. Toimialalla tulee samalla mahdollistaa turvallinen sekä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä liikkuminen ja kuljettaminen. Ministeriön hallinnonalan harjoittamaa liikennepolitiikkaa toteutetaan liikenneväylien sekä liikenteen palvelujen palvelutasoa ylläpitämällä ja kehittämällä sekä vaikuttamalla muiden viranomaisten ja sidosryhmien toimiin, joilla on merkitystä liikennepolitiikalle. Eri liikennemuotojen tulee yhdessä muodostaa tehokas ja toimiva liikennejärjestelmä. Valtioneuvoston liikenneturvallisuutta koskevassa periaatepäätöksessä on linjattu, että tieliikenteessä kuolleiden määrän tulee olla vuonna 2010 korkeintaan 250. Tätä ei tultane saavuttamaan.

Erityisesti kehitetään älykkäitä liikennejärjestelmiä vastaamaan liikenteen toimivuuden, ilmastonmuutoksen, turvallisuuden, tehokkuuden ja taloudellisuuden haasteisiin.

Rautateiden henkilöliikenteen kilpailuttamismahdollisuuksia selvitetään sekä lähi- että kaukoliikenteen osalta.

Liikennepolitiikkaa toteuttavat Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto. Muita liikennepolitiikkaan käytettäviä määrärahoja ovat joukkoliikenteen palvelujen ostot sekä tuet, merenkulkuelinkeinon tukeminen, ilmaliikenteen korvaukset ja tuet sekä

tienväylien valtionavut. Liikennepolitiikan lohkolle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 1 843 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *liikenteen toimialalle* seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Toimiva liikennejärjestelmä edistää hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut koko maassa hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikennemuotoja sekä älykkään liikenteen suomia mahdollisuuksia. Julkisen liikenteen toiminta turvaa arjen liikkumisen perusedellytykset kaikkialla Suomessa. Matka- ja kuljetusajat ovat ennakoitavissa. Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen ja parannetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä. Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.
- Väylien kunto mahdollistaa turvallisen päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.
- Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa.
- Liikenteen kasvihuonepäästöjä vähennetään. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan.
- Liikenteen toimialan tuottavuus ja tehokkuus paranee.

Tutkimus

Hallinnonalalla tutkimustoimintaa harjoittaa Ilmatieteen laitos, joka on keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa hallinnonalan *tutkimustoiminnalle* seuraavat yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet:

- Tuetaan tutkimuksen keinoin ilmastonmuutokseen sopeutumista toimien laajalaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.
- Sovelletaan tutkimuksessa saatuja uusimpia tietoja mm. ilmastomallien sekä havainto-, ennustus- ja varoitusjärjestelmien ja muiden palveluiden kehittämisessä.
- Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.

Liiketoiminta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivat kolme valtion liikelaitosta — Ilmailulaitos Finavia, Varustamoliikelaitos Finstaship ja Luotsausliikelaitos Finn-pilot — yhtiöitetään vuoden 2010 alusta lukien. Yhtiöittäminen liittyy nykymuotoisen liikelaitoksen toiminnan saattamiseen yhteismarkkinakelpoiseksi. Myös Merenkulkulaitoksen tuotannollinen toiminta yhtiöitetään vuoden 2010 alusta. Perustettavaan yhtiöön siirtyvät Merenkulkulaitoksen väylänhoidon, merenmittauksen, suunnittelun sekä kanavien käytön ja kunnossapidon tuotannollinen toiminta. Liiketoiminnan uudelleen järjestämisellä pyritään muodostamaan kannattavalla yhtiömuodolla toimivat valtionenemmistöiset yhtiöt, jotka omalta osaltaan liikenne- ja viestintäministeriön ohjauksessa tukevat liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteiden toteutumista.

Hallinnonalan yhteiset tavoitteet

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö asettaa *koko hallinnonalalle* seuraavat tavoitteet:

- Hallinnonala tukee toiminnallaan ilmastonmuutoksen hillintää sekä sopeutumista ilmastonmuutokseen.
- Kehitetään sähköisiä asiointipalveluja.
- Hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta tukee hallitusohjelmassa esitettyjen viestintää ja liikennettä koskevien toimenpiteiden toteuttamista.
- Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyyn parantamiseksi.
- Huolehditaan yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyvien tehtävien toteuttamisesta.
- Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.

Hallinnonalan rakennemuutokset

Hallinnonalalla toteutetaan merkittäviä rakenteellisia uudistuksia. Vuoden 2010 alusta aloittavat toimintansa kaksi uutta virastoa, Liikennevirasto ja Liikenteen turvallisuusvirasto. Uudistuksen tavoitteena on eri liikennemuotojen tehokas yhteistoiminta sekä hallinnon synergiaetujen toteuttaminen. Liikennevirastoon yhdistetään Tiehallinto, Ratahallintokeskus sekä Merenkululaitoksen väylätoiminto. Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestäväää kehitystä. Liikenteen turvallisuusvirastoon yhdistetään Ajoneuvohallintokeskus, Ilmailuhallinto, Rautatievirasto sekä Merenkululaitoksen meriturvallisuustoiminto. Lisäksi Tiehallinnon turvallisuustehtäviä siirretään Liikenteen turvallisuusvirastoon. Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa liikennejärjestelmän sääntely- ja valvontatehtävistä, edistää liikenteen turvallisuutta ja kestäväää kehitystä liikennejärjestelmässä sekä tuottaa liikenteen viranomaispalveluja.

Tiepiirit sekä Merenkululaitoksen yhteysalustehtävät siirtyvät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, joiden liikenne- ja infra -vastuualueille siirtyvät myös lääninhallitusten liikenneosastojen tehtävät. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueidensa liikennejärjestelmän toimivuudesta ja liikenteen turvallisuudesta sekä maanteiden pidosta ja julkisen liikenteen järjestämisestä.

Tuottavuusohjelman vaikutukset

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti tuottavuustoimia, joiden yhteenlaskettu henkilöstötarvetta vähentävä vaikutus vuonna 2010 on 327 henkilötyövuotta.

Liikennehallinnon rakenteiden uudistaminen sekä tuottavuusohjelmassa tavoitteeksi asetetut henkilöstömäärän vähentämistavoitteet asettavat lähivuosina suuria haasteita hallinnonalan henkilöstöressurssien käytön suunnittelulle.

Yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä toiminnasta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tavoitteena on tuottaa suoritteita ja julkishyödykkeitä, joiden käyttämiseen sekä naisilla että miehillä on tasa-arvoiset mahdollisuudet.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee hyvässä työyhteisössä, jonka työilmapiiriä seurataan ja kehitetään myös tasa-arvonäkökulma huomioon ottaen. Tasa-arvonäkökulma otetaan huomioon valittaessa henkilöitä työryhmiin sekä rekrytoitaessa uutta henkilöstöä hallinnonalan virastoihin ja laitoksiin.

Määrärahat ja tuloarviot

Hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja 2 291,3 milj. euroa. Poliittikalohkoille ehdotetaan määrärahoja seuraavasti: hallinto ja toimialan yhteiset menot 383 milj. euroa, liikenneverkko 1 602,5 milj. euroa, liikenteen turvallisuus ja valvonta 33,7 milj. euroa, liikenteen tukeminen ja ostopalvelut 206,5 milj. euroa, viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen 24,3 milj. euroa sekä tutkimus 41,3 milj. euroa.

Liikenteen toimialan veronluonteisista maksuista suurimpia ovat meriväylien pidon kustannuksia kattava väylämaksu 72,7 milj. euroa, ratavero 16,7 milj. euroa ja lento- liikenteen valvontamaksu 6,4 milj. euroa. Liikenteen toimialalta kerättävistä muista maksuista suurin on radanpitoon käytettävä ratamaksu 35,6 milj. euroa. Liikenteen turvallisuusviraston maksutulot ovat yhteensä 74,4 milj. euroa, josta 67,6 milj. euroa on tieliikenteen toimialalta kerättäviä asiakasmaksutuloja.

Viestinnän toimialalta kerätään veroluonteisina maksuina 5,1 milj. euroa. Lisäksi Viestintävirasto saa muina maksutuloina 29,1 milj. euroa.

Hallinnonalan sekalaisten tulojen arvioidaan olevan 23,6 milj. euroa.

Trans European Transport Network eli TEN-hankkeisiin arvioidaan saatavan EU:n varoja noin 16,9 milj. euroa. Aluekehitysrahaston tavoiteohjelmiin arvioidaan saatavan EU- ja kansallisia varoja noin 13,1 milj. euroa.

Hallinnonalan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2009 varsinainen talousarvio	2010 varsinainen talousarvio
31.10.78	<i>Eräät väylähankkeet (arviomääräraha)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	549,0	180,0
31.10.79	<i>Jälkirahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha)</i>		
	— maa- ja vesirakennusvaltuus	-	1 310,0

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2008–2010

	v. 2008 tilinpäätös 1000 €	v. 2009 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2010 esitys 1000 €	Muutos 2009–2010	
				1000 €	%
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	357 334	348 763	383 025	34 262	10
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	19 338	20 047	20 169	122	1
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	—	34	338	304	894
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	336 120	327 740	361 576	33 836	10

	v. 2008 tilinpäätös 1000 €	v. 2009 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2010 esitys 1000 €	Muutos 2009—2010	
				1000 €	%
40. Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	942	942	942	—	—
(62.) EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)	934	—	—	—	—
10. Liikenneverkko	1 495 434	1 532 846	1 602 490	69 644	5
01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	136 503	148 435	92 294	- 56 141	- 38
20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v)	969 414	909 644	894 596	- 15 048	- 2
34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)	6 750	6 750	—	- 6 750	- 100
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000	2 947	1 000	- 1 947	- 66
50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)	18 000	23 000	23 000	—	—
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	33 020	29 870	28 950	- 920	- 3
78. Eräät väylähankkeet (arviomääräraha)	303 447	354 700	496 150	141 450	40
79. Jälkirahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	25 300	57 500	66 500	9 000	16
20. Liikenteen turvallisuus ja valvonta	25 020	24 019	33 717	9 698	40
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	25 020	24 019	33 717	9 698	40
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	191 574	203 906	206 456	2 550	1
42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)	841	841	841	—	—
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantaminen (arviomääräraha)	54 838	95 223	95 673	450	0
(44.) Ulkomaanliikenteen kauppaluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	17 658	—	—	—	—
(45.) Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolautojen kilpailuedellytysten turvaaminen (arviomääräraha)	15 676	—	—	—	—
50. Lästimaksuista suoritettavat avustukset (arviomääräraha)	767	800	800	—	—
51. Luotsauksen hintatuki (siirtomääräraha 2 v)	4 200	4 200	4 200	—	—
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	58 241	63 175	65 675	2 500	4
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostojen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	8 067	8 267	7 867	- 400	- 5
65. Junien kaukoliikenteen ostojen kehittäminen (arviomääräraha)	31 286	31 400	31 400	—	—
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	8 590	9 345	24 345	15 000	161
01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	6 090	6 845	7 495	650	9
42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)	500	500	500	—	—
44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)	2 000	2 000	1 350	- 650	- 32

	v. 2008 tilinpäätös 1000 €	v. 2009 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2010 esitys 1000 €	Muutos 2009—2010	
				1000 €	%
50. Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)	—	—	15 000	15 000	100
50. Tutkimus	42 148	40 646	41 311	665	2
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	31 661	40 646	41 311	665	2
(02.) Merentutkimuslaitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	10 487	—	—	—	—
(60.) Liiketoiminta	—	—	—	—	—
(87.) Varustamoliikelaitos	—	—	—	—	—
(88.) Luotsausliikelaitos	—	—	—	—	—
(89.) Ilmailulaitos	—	—	—	—	—
Yhteensä	2 120 100	2 159 525	2 291 344	131 819	6

Henkilöstön kokonaismäärä, htv 3 191 3 154 2 219 -935

01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö edistää yhteiskunnan toimivuutta ja väestön hyvinvointia huolehtimalla siitä, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä ovat laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet sekä alan yrityksillä kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 20 169 000 euroa.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon valtion televisio- ja radorahastosta saatava rahoitus.

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti toiminnalleen vuodelle 2010 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluisa hallinnolle ja sen kehittämiseksi asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita:

Tuotokset ja laadunhallinta

— Lainsäädäntöprosessi on selkeästi johdettu ja säädösvalmistelu on ammattitaitoista.

— Liikenne- ja viestintäpoliittisen lainsäädännön valmistelun tavoitteena on, että hankkeen vaikutukset on arvioitu oikein ja kattavasti.

— Hallinnonalan virastojen ja laitosten tulosohejausta kehitetään hallinnonalan rakenteiden muuttuessa.

— Liikenne- ja viestintäministeriö aloittaa strategiahankkeen, jossa tavoitteena on kehittää ministeriön roolia hallinnonalan strategisena toimijana.

Toiminnallinen tehokkuus

— Työn tuottavuuden kehittyminen 1 %.

— Kokonaistuottavuuden kehittyminen 2 %.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

— Työtyytyväisyys on vähintään 3,4 (asteikolla 1—5) (2009 tavoite 3,4, 2008 toteutuma 3,1, 2007 toteutuma 3,1).

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 budjetoitu	2010 varsinainen talousarvio
Bruttomenot	15 608	20 347	20 469
Bruttotulot	500	300	300
Nettomenot	15 108	20 047	20 169
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 715		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 230		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkojen tarkistukset	212
Siirto momentilta 31.50.01	70
Työntajan kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen	-199
Muut muutokset	39
Yhteensä	122

2010 talousarvio	20 169 000
2009 talousarvio	20 047 000
2008 tilinpäätös	19 338 000

21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 338 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ministeriön hallinnonalan tuottavuuden edistämiseen tähtäävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankintaan.

Selvitysosa: Momentille on koottu hallinnonalan tuottavuustoimenpiteistä aiheutuneita säästöjä vastaavat määrärahat. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon 5,4 milj. euron siirto perusväylänpidon momentille 31.10.20.

2010 talousarvio	338 000
2009 talousarvio	34 000

29. *Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot*
(arviomääräraha)

Momentille myönnetään 361 576 000 euroa.

2010 talousarvio	361 576 000
2009 lisätalousarvio	25 633 000
2009 talousarvio	327 740 000
2008 tilinpäätös	336 119 778

40. *Eräät valtionavut* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 942 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustusten maksamiseen liikenne- ja viestintäalan yhteisöjen ja museotoiminnan tukemiseksi sekä viestintävalmiuksia edistävien hankkeiden tukemiseksi.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käytettäväksi liikenne- ja viestintäalan museoiden tukemiseen sekä Suomen Ilmailuliitto ry:n toiminnan tukemiseen ja viranomaistehtävissä avustamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Määrärahaa saa käyttää avustuksen maksamiseen hankkeisiin, joilla edistetään tietoyhteiskuntapalveluiden turvallista käyttöä ja itsesääntelytoimenpiteitä sekä erityisesti nuorten ja erityisryhmien viestintävalmiuksia tietoyhteiskunnassa.

<u>Määrärahan arvioitu käyttö</u>	<u>€</u>
Liikenne- ja viestintäalan museot	459 000
Mobilia-säätiö	160 000
Suomen Ilmailuliitto ry:n tuki	193 000
Liikennealan yhteisöt	30 000
Viestintäalan yhteisöt	100 000
Yhteensä	942 000

2010 talousarvio	942 000
2009 talousarvio	942 000
2008 tilinpäätös	942 000

(62.) *EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta* (arviomääräraha)

2008 tilinpäätös	934 027
------------------	---------

10. Liikenneverkko

Selvitysosa: Liikenneverkko muodostuu maantieverkosta, rataverkosta ja vesiväylistä. Maantieverkon pituus oli 78 200 km, rataverkon pituus 5 919 km ja vesiväyliä pituus 16 200 km vuoden 2008 lopussa. Vastaava väyläomaisuuden kirjanpitoarvo oli maantieverkon osalta 14,6 mrd. euroa, rataverkon osalta 2,7 mrd. euroa ja vesiväyliä osalta 0,2 mrd. euroa.

Olemassa olevat liikenneväylät pidetään kunnossa *perusväylänpidon* toimin. Perusväylänpito sisältää väylien päivittäisen hoidon ja ylläpidon, loppuun käytettyjen rakenteiden korvaamisen, liikenteen ohjauksen sekä pienet investoinnit. Perusväylänpidossa asetetaan etusijalle teiden, ratojen ja vesiväylien jokapäiväinen liikennöitävyys, väyläverkon kunnosta huolehtiminen sekä turvallisuus ja ympäristö.

Perusväylänpidon rahoituksesta lähes puolet on sidottu pitkäkestoisiin indeksisidonnaisiin sopimuksiin, mikä kustannustason vaihteluiden vuoksi asettaa haasteen perusväylänpidon rahoitukselle, jossa indeksisidonnaisuutta ei oteta huomioon. Indeksisidonnaisuuden huomioon ottaminen on haaste myös kehittämishankkeiden toteuttamisessa. Viime vuosien voimakas kustannustason nousu on taittunut, mutta kustannustason kokonaisvaikutusta perusväylänpitoon sekä investointeihin on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

Yksityistiet ovat tärkeä osa liikennejärjestelmää. Tavoitteena on pitää ne riittävässä kunnossa teiden varsien asujien kannalta sekä puukuljetusten turvaamiseksi.

Väylästäön kunnossapitoon jokapäiväisen liikkumisen turvaamiseksi käytetään yhteensä 450 milj. euroa, josta teihin 227 milj. euroa, ratoihin 168 milj. euroa ja meriväyliin 55 milj. euroa. Rannikon jäänmurron menot 34 milj. euroa on mitoitettu 650 toimintapäivän mukaan, jolloin jääpeitettä on Perämerellä sekä rannikkoseudulla. Väylämaksulain mukaisten tehtävien kustannusvastaavuus arvioidaan olevan 98 % vuodelle 2010, kun tuloissa otetaan huomioon momentilla 11.19.06 arvioidut väylämaksutulot. Edelleenkin maksun tarkoituksena on kattaa kauppamerenkulun väylien rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta sekä alusliikennepalvelusta ja jäänmurtajien avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset. Korvaus- ja ylläpitoinvestoinnit ovat pääosin väylien kunnan turvaavia investointeja.

Tienpidossa keskitytään päivittäisten matkojen ja kuljetusten turvaamiseen hoidon ja ylläpidon toimin sekä päätettyjen isojen investointien tehokkaaseen läpivientiin. Puukuljetusten edellytysten parantamiseen käytetään 33 milj. euroa perusväylänpidon rahoitusta. Huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrä pysyy ennallaan, kun taas huonokuntoisten sorateiden määrä vähenee. Myös huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien kilometrit vähenevät hiukan. Tienpidossa on haasteena erityisesti päällystetyn tiestön kuluminen ja vaurioiden lisääntyminen, siltojen kunnan turvaaminen ja liikenneturvallisuuden parantaminen pääteillä ja taajamissa sekä vastaaminen toimintaympäristön muutoksiin alueellisten investointien avulla.

Radanpidossa keskitytään koko rataverkon pitämiseen liikennöitävässä kunnossa ja priorisoidaan junaliikenteen turvallisuus, täsmällisyys ja vilkasliikenteisen verkon osat. Puukuljetuksia turvataan Joensuu—Ilomantsi rataosan korjaustöillä. Lisäksi puukuljetusten edellytysten parantamiseen käytetään 5 milj. euroa perusväylänpidon määrärahoista puuterminaalien ja lastausalueiden kehittämiseen. Nopean (≥ 160 km/h) ja 25 tonnin akselipainon sallivan rataverkon pituus kasvaa, koska useita käynnissä olevia ratahankkeita valmistuu vuoden 2010 lopussa. Yli-ikäinen päällysrakenne vähenee jonkin verran, samoin radan huonosta kunnosta johtuvat liikennerajoitukset. Rataverkon kriittinen haaste on edelleen rataverkon peruskorjausurakan läpivienti ja laajentaminen myös ratapihoille. Hoidon ja käytön kustannuksia nostavat tulevaisuudessa rataverkon laajentuminen sekä teknistyvän rataverkon kasvavat käyttö- ja hoitokustannukset.

Vesiväylänpidossa keskitytään kauppamerenkulun ja muun vesiliikenteen tarvitsemien vesiväylien ja liikennepalvelujen palvelutason ylläpitämiseen ja kehittämiseen sekä

merenkulun turvallisuuden edistämiseen. Infrastruktuurin ylläpitäminen edellyttää päivittäisen hoidon ja ylläpidon lisäksi riittävää panostusta peruskorjaukseen ja kunnostukseen kuten madaltumien poistamiseen, meriliikenteen ohjauksen laitteistojen ja järjestelmien päivittämiseen ja uusimiseen, kiinteiden turvalaitteiden, kanavien ja sulkurakenteiden sekä silta- ja uittojohteiden korjauksiin. Huonokuntoisten kauppamerenkulun väylien kilometrimäärä vähenee jonkin verran. Alusliikennepalvelujen saatavuus pysyy hyvänä. Tarkistusmitattujen kauppamerenkulun väylien osuus nousee 93 %:iin.

Liikenneverkon kehittämishankkeilla parannetaan liikenneoloja. Vuonna 2010 aloitetaan E 18 Haminan ohikulkutien rakentaminen. Lisäksi käynnistetään elinkaarihankkeiden E 18 Koskenkylä—Kotka ja Kokkola—Ylivieska 2. raiteen toteuttaminen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Liikennevirastosta. Tiehallinnon, Ratahallintokeskuksen sekä Merenkululaitoksen väylänpiitoon, talvimerenkulun avustamiseen, merikartoitukseen ja meriliikenteen ohjaukseen liittyvät tehtävät esitetään siirrettäväksi perustettavaan virastoon. Aluehallintouudistuksesta johtuen Tiehallinnon tiepiirien tehtävät sekä Merenkululaitoksen yhteysalustehtävät siirtyvät 1.1.2010 alkaen osaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle. Näitä hallinnon rakenteiden muutoksia vastaavat määrärahasiirrot on huomioitu momenttien mitoituksessa.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen laiksi valtion yhtiön perustamisesta Merenkululaitoksen sisäisestä tuotannosta. Merenkululaitoksen vuonna 2004 alkanut rakennemuutos viedään loppuun eriyttämällä väylänpidon ja merikartoituksen palvelutuotanto. Valtion talousarvioon uudistus vaikuttaa siten, että perusväylänpidon momentilta rahoitetaan uudelta yhtiöltä ostettavat palvelut, jotka aikaisemmin olivat viraston omaa työtä.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikennevirastolle vuodelle 2010 seuraavat taulukossa esitetyt toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteissa liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita¹:

Tulostavoite	2008	2009	2010
	toteutuma	tavoite/ ennuste	tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Toimiva liikennejärjestelmä edistää hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut koko maassa hyödyntäen tehokkaasti kaikkia liikennemuotoja sekä älykkään liikenteen suomia mahdollisuuksia. Julkisen liikenteen toiminta turvaa arjen liikkumisen perusedellytykset kaikkialla Suomessa. Matka- ja kuljetusajat ovat ennakoitavissa. Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne sovitetaan yhteen. Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut turvataan.			
Keskeiset päättiet sujuvuusluokissa huono ja erittäin huono, km, enintään	650	650	650
Kaksi- tai useampiraiteisen rataverkon suhteellinen osuus keskeisestä rataverkosta, %	19	19	19
Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukoliikenteessä, % (kaukoliikenteen junista myöhässä 5 min. määräasemalla)	3,52	5	4
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähiliikenteessä, % (lähiliikenteen junista myöhässä lähtö- tai pääteasemalla 3 min. tai yli)	1,35	1	1
Nopean (>=160 km/h) rataverkon pituus, km (henkilöliikenne)	675	675	795
25 tonnin akselipainon sallivien kuljetusreittien pituus, km	392	392	790

¹ Liikennevirastolle asetettavat tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan liikenneväylät.

(tavaraliikenne)			
Jäänmurtopalveluiden odotusaika, h enintään	1,8	3,5	3,5
Ilman odotusta läpipäässeiden alusten osuus, %	98,0	90-95	90-95
Alusliikennepalveluiden saatavuus, %	99,9	99,5	99,5
Väylien kunto mahdollistaa turvallisen päivittäisen liikkumisen sekä tehokkaat kuljetukset.			
Maantie- ja ratasillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono, kpl, enintään	1 137	1 112	1 080
Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km, enintään	3 492	3 700	3 700
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km, enintään	3 560	3 200	3 100
Huonot ja erittäin huonot kevyen liikenteen väylät, km, enintään	332	340	330
Rataverkon kuntoindeksi (100=hyvä kunto)	90	88	88
Rataverkon yli-ikäinen päällysrakenne, km, (keskeinen rataverkko/muu rataverkko), enintään			
- ratakiskot	324 / 1050	265 / 975	260 / 890
- ratapölkkyt	119 / 1083	160 / 1010	110 / 930
Radan huonosta kunnosta johtuvat liikennerajoitukset (km), (keskeinen rataverkko/muu rataverkko), enintään	84 / 397	90 / 330	80 / 220
Kauppamerenkulun huonokuntoiset väylät (km), enintään	553	470	420
Tienkäyttäjien tyytyväisyys pääteiden tilaan (1—5)	3,6	3,6	3,6
Tienkäyttäjien tyytyväisyys muun tieverkon tilaan (1—5)	3,0	3,0	3,0
Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa.			
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä Liikenneviraston toimin, kpl (perusväylänpito/kehittäminen)	(54/28)	(36,5/8,5)	(28/8)
Radasta aiheutuvat vahingot junaliikenteessä, kpl	3	5	5
Käytössä olevien tasoristeysten määrä valtion liikennöidyllä rataverkolla yhteensä, kpl	3 515	3 424	3 329
Kauppamerenkulussa tapahtuneet onnettomuudet Suomen aluevesillä, kpl (neljän vuoden keskiarvo)	34	34	33
Merenmittauksen uudistaminen tärkeimmillä merikuljetusreiteillä, % (toteutusaste)	55	63	71
Tarkistusmitattujen kauppamerenkulun väylien osuus, %	86	88	93
Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään. Liikenteen terveydelle ja luonnolle aiheuttamat haitat minimoidaan.			
Sähköistetyn rataverkon osuus, % rataverkon pituudesta	52	52	52
Tieliikenteen pohjavesiriskit, km	109	107	105
Melulta suojattujen henkilöiden määrä, henkilöä/vuosi (perusväylänpito/kehittäminen)	1480 / 2920	300 / 500	1300 / 1000
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.			
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	- 1	0	2
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	-3,7	-1,5	1,6
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	80	83	-
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	92	92	91
Kustannukset, euroa/tiekm	10 149	10 610	10 660
Kustannukset, euroa/ratakkm	93 189	93 176	93 176
Kustannukset, euroa/kauppamerenkulun väyläkm	5 473	5 470	5 300
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Työtyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,4	3,4	3,4
Henkilöstön määrä, htv	-	702	676

Seuraaviin taulukoihin on koottu Liikenneviraston tulot ja menot, väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot sekä maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma.

Liikenneviraston menot ja tulot (milj. euroa)²

	2008 toteutuma	2009 varsinainen talousarvio	2010 varsinainen talousarvio
Toimintamenot (01)	85,7	92,7	92,3
— Tulot toiminnasta	3,1	2,6	2,0
— Toimintamenot	88,8	95,3	94,3
— Hallinto	78,5	85,3	84,1
— T&K	10,2	10,0	10,2
Perusväylänpito (20)	955,4	909,8	894,6
Tulot	86,9	60,0	72,6
— Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot ³	28,2	4,0	24,8
— Ratamaksu	43,1	43,4	35,6
— Muut tulot	15,6	12,6	12,2
Menot	1 042,3	969,8	967,2
— Kunnossapito	421,7	417,8	449,7
— Liikenteen hallinta	50,8	36,5	43,9
— Ylläpito ja korvausinvestoinnit	434,9	413,2	395,2
— Merenmittaus	6,5	6,7	7,1
— Alueelliset investoinnit ja teemahankkeet ⁴	91,0	57,6	37,8
— Suunnittelu	37,4	37,9	33,5
Kehittämisinvestoinnit (76, 78, 79)	404,2	442,1	591,7
— Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (76)	33,0	29,9	29,0
— Eräät väylähankkeet (78)	348,7	354,7	496,2
— Jälkirahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (79)	22,5	57,5	66,5
Nettomenot yhteensä	1 445,3	1 444,6	1 578,6
Bruttomenot yhteensä	1 535,3	1 507,2	1 653,2

Väylämaksulain mukaisen toiminnan tehtävien kehitys ja väylämaksutulot (11.19.06)

	2008 toteutuma	2009 arvio	muutos-%	2010 arvio	muutos-%
Väylämaksuilla katettava toiminta					
Ulkomaan tavaraliikenne rannikolla, milj. tonnia	100,4	82	-18	83,6	2,0
Matkustajaliikenne, milj. matkustajaa	16,6	16,7	0,6	16,7	-
Väylämaksut, milj. euroa	79,8	72,0	-9,7	72,7	+ 1,0
Väylämaksujen kustannusvastaavuus, %	124	102	-22%-yks	98	-4%-yks

01. (31.10.01, 02 ja 03, osa) Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 92 294 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

² Vuosien 2008 ja 2009 luvissa on vertailtavuuden vuoksi huomioitu vähennyksinä momentilta vuonna 2010 tehtävät määrärahasiirrot liittyen Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, Liikenneviraston ja Liikenteen turvallisuusviraston perustamisen.

Liikennevirastolla on käytettävissään myös työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan momentilta 32.50.63 Kainuun kehittämisraha 21 681 000 euroa (sis. alv), jotka käytetään Kainuun maakunnan tienpitoon. Kainuun maakunnassa tienpito perustuu maakunnan ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino, liikenne- ja ympäristökeskusten väliseen sopimukseen.

³ Yhteisrahoitteisen toiminnan tulot ovat lähinnä kuntien maksuosuuksia tiehankkeista. EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoitusta sekä TEN -tukia. Vastaavat menot on budjetoitu lähinnä alueellisiin tieinvestointeihin ja teemahankkeisiin sekä ratojen ylläpitoon ja korvausinvestointeihin.

⁴ Alueelliset investoinnit ovat pieniä, lähinnä liikenneturvallisuusinvestointeja, joista alueet päättävät annettujen kehysten puitteissa. Hankkeet toteuttavat maakuntien kehittämisstrategioita ja hankkeista sovitaan maakuntien toteuttamishojelmien yhteydessä. Vuonna 2010 rahoitetaan seuraavia käynnissä olevia valtakunnallisia teemapaketteja: satamien ja terminaalien tieyhteyksien kehittäminen sekä pohjavesiohjelma.

- 1) lähialueyhteistyöhankkeiden menoihin sekä
- 2) kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen maksamiseen.

Selvitysosa: Liikenneviraston tehtävänä on vastata liikenteen palvelutason ylläpidosta ja kehittämisestä valtion hallinnoimilla liikenneväylillä. Virasto edistää toiminnallaan koko liikennejärjestelmän toimivuutta, liikenteen turvallisuutta, alueiden tasapainoista kehitystä ja kestävää kehitystä.

Liikenneviraston kehittää toimintaansa erityisesti koko liikennejärjestelmän näkökulmasta parantamalla liikennemuotojen yhteistoimintaa ja tuottavuusedellytyksiä yhdistetyssä virastossa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Liikenneviraston perustaminen vuoden 2010 alusta siten, että Liikenneviraston toimintamomenttiin on yhdistetty osa aiemmista Tiehallinnon ja Merenkulkulaitoksen toimintamenoista sekä Ratahallintokeskuksen toimintamenot.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 16 henkilötyövuotta tuottavuus-toimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)			
	2008	2009	2010
	toteutuma	varsinainen talousarvio	varsinainen talousarvio
Bruttomenot	88 798	95 363	94 289
Bruttotulot	3 110	2 645	1 995
Nettomenot	85 688	92 718	92 294
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	0		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	12 262		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)	
Palkkojen tarkistukset (missä vähennystä 722 000 euroa, liittyy siirtoon momentille 32.01.22)	915
Palkkausjärjestelmän siirtymäkausien tarkistukset	-32
Siirto momentille 32.01.02	- 44 857
Siirto momentille 31.20.01 (01, 03)	- 9 319
Siirto momentille 31.10.20 (23)	- 865
Työnantajan kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen	-844
Tuottavuustoimet	-480
Muut muutokset	-659
Yhteensä	- 56 141

Momentti on uusi.

2010 talousarvio	92 294 000
2009 talousarvio	148 435 000
2008 tilinpäätös	136 503 100

20. (31.10.21, 22 ja 23) *Perusväylänpito* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 894 596 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) väylien hoidosta ja käytöstä, talvimerenkulun avustamisesta, merenmittauksesta, liikenteen hallinnasta, ylläpidosta ja korvausinvestoinneista, suunnittelusta, rakentamisesta ja muista väylänpitäjän vastuulle kuuluvista tehtävistä aiheutuvien menojen maksamiseen sekä

2) enintään 52 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkausmenojen maksamiseen.

Nettobudjetoinnissa otetaan huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksutulot, maksullisen palvelutoiminnan tulot ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja. Lisäksi momentille on nettobudjetoitu virastolle työnantajana maksetut tulot.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Liikenneviraston perustaminen vuoden 2010 alusta siten, että perusväylänpidon momenttiin on yhdistetty aiemmat perustienpidon ja perusradanpidon sekä vesiväylänpidon määrärahat.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon lisäyksenä Merenkulkulaitoksen sisäisen tuotannon yhtiöittämiseen liittyvänä eränä 865 000 euroa siirtona momentilta 31.10.01 (03), 5 400 000 euroa sisäisen tuotannon yhtiöittämisestä aiheutuvien palvelujen ostoihin siirtona momentilta 31.01.21, 5 400 000 euroa asteittain alenevasti vesiväylänpidon ostoihin perustettavalta yhtiöltä siirtymäkauden aikana sekä 270 000 euroa palkkojen tarkistuksena. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Suurikuusikon kaivosalueen maantien suunnittelusta ja rakentamisesta aiheutuneiden kustannusten takaisinmaksu kaivosyhtiölle vuoden 2006 lisätalousarviossa myönnetyn enintään 2,2 milj. euron (sis. alv) perusteella.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vähennyksenä 133 000 euroa aiheutuen työnantajan kansaneläkevakuutusmaksun poistamisesta.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 290 henkilötyövuotta tuottavuus- toimien vuoksi. Vähennyksestä 280 henkilötyövuotta aiheutuu sisäisen tuotannon yhtiöittämisjärjestelyistä.

Momentin mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina 35,6 milj. euron ratamaksu. Liikennevirasto tulouttaa rataverolain perusteella momentille 11.19.03 Ratavero 16 704 000 euroa.

Suomen tasavallan ja Venäjän federaation välisen maasopimuksen mukaisesti Liikennevirasto vastaa myös Brutsnitshojen raja-aseman ja Suomen valtakunnanrajan välisen tieyhteyden ylläpidosta.

Liikennemuodoittain perusväylänpidon menot ja tulot jakaantuvat vuosina 2008—2010 seuraavasti:

	2008	2008	2008	2009	2009	2009	2010	2010	2010
(milj. euroa)	brutto- menot	brutto- tulot	netto- menot	brutto- menot	brutto- tulot	netto- menot	brutto- menot	brutto- tulot	netto- menot
Tienpito	595	20	575	536	5	531	549	16	533
Radanpito	386	64	322	370	53	317	355	56	299
Vesiväylänpito	61	3	58	64	2	62	63	0	63
Yhteensä	1 042	87	955	970	60	910	967	72	895

Momentti on uusi.

2010 talousarvio	894 596 000
2009 lisätalousarvio	67 056 000
2009 talousarvio	909 644 000
2008 tilinpäätös	969 414 000

34. Valtionavustus länsimetron suunnitteluun (siirtomääräraha 2 v)

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Selvitysosa: Länsimetron rakentaminen käynnistyy vuonna 2010. Valtio osallistuu metron rakentamiskustannuksiin enintään 200,0 milj. eurolla ja enintään 30 % rakentamiskustannuksista pl. alv-menot vuosina 2011—2015. Vuonna 2010 valtiolle ei aiheudu menoja.

2010 talousarvio	—
2009 talousarvio	6 750 000
2008 tilinpäätös	6 750 000

41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseen Seinäjoen (Rengonharjun) säännöllisen reittiliikenteen piirissä olevan sekä Mikkelin lentokenttien rakenteiden ja laitteiden investointeihin sekä ylläpitomenoihin. Investointiavustus saa olla enintään 90 % investointimenoista. Muiden avustusten yhteismäärä saa olla enintään 70 % käyttömenoista. Avustukset myönnetään kustannuksiin ilman arvonlisäveroa.

Selvitysosa: Määräraha on alueiden kehittämislaisissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

2010 talousarvio	1 000 000
2009 talousarvio	2 947 000
2008 tilinpäätös	3 000 000

50. Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 23 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) ja asetuksen (1267/2000) mukaisten valtionapujen maksamiseen yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen sekä
- 2) tiekuntien neuvonnan ja opastamisen tukemiseen ja sitä tukevan materiaalin ja palveluiden tuottamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää haja-asutusalueiden teiden kunnossapidon ja parantamisen tukemiseen. Määrärahaa käytetään tasa-arvoisen liikkumisen turvaamiseen ja pysyvän asutuksen sekä perustuotantotoiminnan tarvitsemien teiden

avustamiseen niiden merkityksen suhteessa sekä puukuljetusten kannalta merkittävälle yksityisteiden avustamiseen.

Valtionapu kohdistuu ensisijassa teiden parantamiseen sekä lauttojen käytön ja kunnossapidon tukemiseen. Valtioapuun oikeutettuja teitä on noin 55 000 km, avustettavia kohteita on vuosittain noin 1 000 ja keskimääräinen avustus on 20 000 euroa. Tuen enimmäisosuus voi olla 75 % todellisista hyväksytyistä kustannuksista. Tavanomaisia parantamiskohteissa tuen osuus on ollut noin 60 % ja erityiskohteissa, kuten silloissa, 75 %. Kuntien tuki kyseisiin kohteisiin on ollut noin 20 %. Avustettavia lauttapaikkoja on noin 20 kpl ja niihin käytettävä tuki on noin 2 milj. euroa.

Tiekuntien opastamista tehostetaan kolmevuotisella vuosina 2008—2010 toteuttavalla neuvontahankkeella. Hankkeessa pilotoidaan yksityistiekuntien tienpitoa laajasti käsittelevän neuvontapuhelimen toimintamallia. Lisäksi tuotetaan opasmateriaalia yksityisen tien perusparantamishankkeen läpiviemiseen.

2010 talousarvio	23 000 000
2009 talousarvio	23 000 000
2008 tilinpäätös	18 000 000

76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 28 950 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maantielain (503/2005) mukaisten maa-alueiden ja korvausten lisäksi myös näihin liittyvien välttämättömien menojen maksamiseen,
- 2) kiinteistötoimitusmaksusta annetun lain (558/1995) mukaisten kiinteistötoimitusmaksujen maksamiseen,
- 3) tietä varten tarvittavien alueiden hankkimiseen ja korvaamiseen ennen tiesuunnitelman hyväksymistä,
- 4) ratalain (110/2007) mukaista toimintaa varten hankittavien maa-alueiden kauppahintojen ja korvausten maksamiseen,
- 5) väylien ja muiden maa- ja vesirakennuskohteiden rakentamista varten tarpeellisten maa- ja vesialueiden hankintamenojen maksamiseen sekä
- 6) vesilain (246/1961) mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Tiealueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin on tarkoitus käyttää 27 900 000 euroa, rata-alueiden hankintoihin, korvauksiin ja lunastuksiin 1 000 000 euroa sekä maa- ja vesialueiden hankintoihin ja korvauksiin 50 000 euroa.

2010 talousarvio	28 950 000
2009 talousarvio	29 870 000
2008 tilinpäätös	33 020 326

78. Eräät väylähankkeet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 496 150 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) aikaisempina vuosina myönnettyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä
- 2) hankkeen E18 Haminan ohikulkutie rakentamisesta aiheutuviin menoihin.

Valtuus

- 1) Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.
- 2) Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan sopimuksia hankkeen Ilmalan ratapiha vuoden 2006 talousarviossa myönnetyn enintään 100,0 milj. euron sijasta enintään 115,0 milj. euron määrästä, hankkeen Lahti—Luumäki palvelutason parantaminen vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn enintään 185,0 milj. euron sijasta enintään 210,0 euron määrästä sekä hankkeen Pietarsaaren meriväylän syventäminen vuoden 2009 talousarviossa myönnetyn enintään 8 milj. euron sijasta enintään 11,4 milj. euron määrästä.
- 3) Liikennevirasto oikeutetaan myös solmimaan sopimuksia hankkeen E18 Haminan ohikulkutie toteuttamiseksi enintään 180,0 milj. euron määrästä.

Selvitysosa:

Hanke-erittely	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2010 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Keskeneräiset ja sopimusvaltuudella aloitetut väylähankkeet					
Tiehankeet					
Mt 100 Hakamäentie, Helsinki	2009	100,0	99,4	0,3	0,3
Vt 6 Lappeenranta—Imatra	2012	177,0	92,9	50,1	34,0
Vt 4 Lusi—Vaajakoski	2010	95,5	61,0	32,1	2,4
Vt 4 Kemin kohta ja sillat	2010	74,0	52,5	21,5	-
E18 Vaalimaan rekkaparkkialue	2011	18,5	0,5	8,0	10,0
Vt 5 Lusi—Mikkeli	2011	42,0	12,0	22,0	8,0
Mt 101 Kehä I, Turunväylä—Vallikallio	2012	147,0	0,8	-	146,2
Kilpilahden tieyhteys	2011	25,0	-	-	25,0
E18 Kehä III, 1. vaihe	2011	50,0	-	-	50,0
Kt 51 Kirkkonummi—Kivenlahti	2013	80,0	1,8	23,0	55,2
Vt 5 Päiväranta—Vuorela	2014	90,0	3,0	26,0	61,0
Vt 6 Joensuun kohta	2012	35,0	1,0	15,0	19,0
Ratahankeet					
Ilmalan ratapiha	2011	115,0	83,0	21,0	11,0
Lahti—Luumäki palvelutason parantaminen	2011	210,0	151,1	57,0	1,9
Keski-Pasila palvelutason parantaminen	2010	39,2	8,2	18,0	13,0
Talvivaaran kaivoshanke	2010	40,0	-	20,0	20,0
Kehärata	2014	389,0	9,0	140,6	239,4
Seinäjoki—Vaasa, sähköistys	2011	20,0	-	-	20,0
Vesiväylähankkeet					
Tornion meriväylä	2007	11,0	10,15	0,85	-
Haminan meriväylä	2010	18,3	-	8,0	10,3
Pietarsaaren meriväylä	2011	11,4	-	4,5	6,9
Porin Mäntyluodon meriväylä	2011	9,2	0,1	6,2	2,9
Yhteinen liikenneväylähanke					
Vt 14 Savonlinnan keskusta 1. vaihe	2011	25,0	3,0	17,0	5,0
Keskeneräiset väylähankkeet yhteensä		1822,1	589,45	491,15	741,5

Uusi väylähanke					
Tiehanke					
E18 Haminan ohikulkutie	2015	180,0	-	5,0	175,0
Uusi väylähanke yhteensä		180,0	-	5,0	175,0
Väylähankkeet yhteensä		2 002,1	589,45	496,15	916,5

Väylähankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2010 noin 496,15 milj. euroa, vuonna 2011 noin 290,7 milj. euroa, vuonna 2012 noin 244,3 milj. euroa, vuonna 2013 noin 306,9 milj. euroa ja myöhempinä vuosina noin 74,6 milj. euroa.

Vuonna 2010 valtio maksaa vuoden 2007 toisessa lisätalousarviossa myönnetyn enintään 48,8 milj. euron (sis. alv) valtuuden perusteella Talvivaaran kaivoksen ratayhteyden suunnittelusta ja rakentamisesta kaivosyhtiölle takaisin 20,0 milj. euroa. Talvivaaran kaivoksen ratayhteyden arvonlisäveroton valtuus on 40,0 milj. euroa. Lisäksi valtio maksaa vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn ja vuoden 2008 kolmannessa lisätalousarviossa tarkistetun enintään 18,3 milj. euron valtuuden perusteella Haminan kaupungille 8,3 milj. euroa Haminan meriväylän parantamisesta. Haminan kaupungin ostamasta väylän parantamisesta syntyneen maa-aineksen tulot 3,0 milj. euroa tuloutetaan momentille 12.31.10.

Helsingin kaupunki osallistuu hankkeen Hakamäentie, Helsinki rahoitukseen 0,102 milj. eurolla ja Virolahden kunta hankkeen Vaalimaan rekkaparkki rahoitukseen 0,109 milj. eurolla. Vastaavat tuloarviot tuloutetaan momentille 12.31.10.

Hankkeiden Ilmalan ratapiha ja Lahti—Luumäki palvelutason parantaminen valtuuksien tarkistus aiheutuu ratamateriaalien hinnoista sekä telemaattisten turva- ja muiden teknisten järjestelmien lisääntymisestä.

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään seuraavaa:

E18 Haminan ohikulkutie. E18-tiellä on Haminan kohdalla liikenteellinen pullonkaula. Se on laatutasoltaan E18-tien huonoin jakso, koska liikenne joutuu kulkemaan katuverkossa. Liikennemäärä on 5 500–15 000 autoa/vrk, josta raskaan liikenteen osuus on yli 20 %. Liikenneturvallisuuksutilanne on huono. Liikenteen sujuvuusongelmat kärjistyvät keskustan kohdan tasoliittymissä, jotka ajoittain ruuhkautuvat. Vilkas läpikulkuliikenne ja erityisesti raskas liikenne aiheuttaa Haminan keskustassa paljon melu-, päästö ja viihtyvyyshaittoja.

Rakennetaan uusi moottoritiejakso (15 km), joka ohittaa Haminan keskustan pohjoispuolelta. Hanke sisältää neljä uutta eritasoliittymää ja tarvittavat rinnakkaistiet. Hanke on tärkeä elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja liikenneturvallisuuden kannalta. Hankkeen kustannusarvio on 180 milj. euroa (ind.150) ja H/K -suhde on 1,1.

2010 talousarvio	496 150 000
2009 lisätalousarvio	11 000 000
2009 talousarvio	354 700 000
2008 tilinpäätös	303 446 966

79. Jälkirahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 66 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikaisempina vuosina myönnettyistä sopimusvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen. Määrärahasta saa myös maksaa palkkausmenoja enintään kolmen henkilötyövuoden verran.

Valtuus

- 1) Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.
- 2) Liikennevirasto oikeutetaan solmimaan sopimuksia hankkeen E18 Koskenkylä—Kotka moottoritien rakentamiseksi enintään 650,0 milj. euron määrästä ja hankkeen Kokkola—Ylivieska 2. raide toteuttamiseksi enintään 660,0 milj. euron määrästä.

Selvitysosa:

Hanke-erittely					
	Valmis liikenteelle	Sopimusvaltuus milj. €	Budjetoitu määrärahaa aiemmin milj. €	Määräraha v. 2010 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Jälkirahoitushanke					
Vt 4 Järvenpää—Lahti	1999	252,3	187,4	23,5	41,4
Elinkaarirahoitushanke					
E 18 Muurla—Lohja	2008	700,0	40,6	39,0	620,3
Uudet elinkaarirahoitushankkeet					
E18 Koskenkylä—Kotka moottoritie	2014	650,0	-	2,0	648,0
Kokkola—Ylivieska 2. raide	2014	660,0	-	2,0	658,0
Yhteensä		2 262,3	228,0	66,5	1 967,8

Väylähankkeista arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2010 noin 66,5 milj. euroa, vuonna 2011 noin 58,1 milj. euroa, vuonna 2012 noin 47,0 milj. euroa, vuonna 2013 noin 76,0 milj. euroa ja myöhemmin vuosina noin 1 967,8 milj. euroa.

Uusien hankkeiden perusteluina esitetään seuraavaa:

E18 Koskenkylä—Kotka moottoritie. Valtatie 7 on osa Suomen tärkeintä kansainvälistä E18-tieyhteyttä. Osuudet Helsinki—Koskenkylä ja Kotka—Hamina on jo rakennettu moottoriteiksi. Loviisan ja Kotkan välillä huonotasoinen tie poikkeaa yhteysvälin muusta laatutasosta aiheuttaen ongelmia mm. vilkkaalle Venäjän liikenteelle. Liikennemäärä vaihtelee Loviisan 7 000 autoa/vrk ja Kotkan 27 000 autoa/vrk välillä. Pitkämatkaisen liikenteen (yli 100 km) osuus on hyvin merkittävä (yli 3 000 autoa/vrk). Nykyisen tien suurimpia puutteita ovat huono liikenneturvallisuus ja tiegeometria sekä tien kapeus ja tiheässä olevat liittymät.

Hanke käsittää nykyisen moottoriliikennetien täydentämisen moottoriteiksi Koskenkylän ja Loviisan välillä (17 km). Loviisan ja Kotkan välille (39 km) rakennetaan uusi moottoritie pääosin nykyisen tien pohjoispuolelle. Hanke on tärkeä elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja liikenneturvallisuuden kannalta. Hankkeen investointikustannusarvio on 285 milj. euroa (ind.150) ja H/K -suhde on 1,2. Hanke esitetään toteutettavaksi elinkaarimallilla.

Kokkola—Ylivieska 2. raide. Hanke sisältää toisen raiteen rakentamisen Ylivieskan ja Kokkolan välille (78 km). Hanke kuuluu rataosan Seinäjoki—Oulu palvelutason pa-

rantamiseen. Hankkeella parannetaan merkittävästi rataosan välityskykyä rakentamalla kaksoisraideosuus koko rataosalle ja samalla toteutetaan henkilöliikenteessä nopeuden nosto tasolle 160–200 km/h junatyypistä riippuen ja tavaraliikenteen akselipainojen korotus 25 tonniin nopeudella 80–100 km/h. Hankkeeseen sisältyy nykyisen raitteen parantaminen ja tasoristeysten poistot. Hankkeen investointikustannusarvio on 250 milj. euroa. Hanke toteutetaan elinkaarimallilla vuosina 2011—2014. Sopimuksen pituudeksi on suunniteltu 30 vuotta.

Momentin nimike on muutettu.

2010 talousarvio	66 500 000
2009 talousarvio	57 500 000
2008 tilinpäätös	25 300 000

20. Liikenteen turvallisuus ja valvonta

Selvitysosa: Liikenteen turvallisuuden ja valvonnan arvioidaan olevan melko hyvällä tasolla. Nopea teknologinen kehitys on parantanut liikenteen turvallisuutta ja myös ympäristöystävällisyyttä.

Tieliikenteen turvallisuus on parantunut hitaasti kymmenen viime vuoden aikana. Sitä ennen oli erittäin myönteinen kausi. Tällä vuosikymmenellä tieliikenteen onnettomuuksissa on vuosittain kuollut 350—400 ihmistä. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaista tavoitetta tieliikenteen onnettomuuksissa kuolleiden määrä korkeintaan 250 vuonna 2010 ei kuitenkaan saavutettane. Merenkulussa ja rautatieliikenteessä ei ole sattunut viime vuosina kuolemaan johtaneita onnettomuuksia. Myös lentoliikenteessä turvallisuustaso on säilynyt hyvänä lukuun ottamatta vuonna 2005 tapahtunutta vakavaa helikopterionnettomuutta sekä viime aikoina harrasteilmailussa tapahtuneita useita vakavia onnettomuuksia erityisesti ultrakevyiden koneiden osalta.

Rautatieliikenteessä mahdollisia muutoksia aiheuttaa kansallisen tavaraliikenteen avautuminen kilpailulle sekä kansallisen henkilöliikenteen todennäköinen avautuminen kilpailulle 2010-luvulla. Rautatieliikenteen ympäristöystävällisyys ja turvallisuus lisäävät rautatiekuljetusten kysyntää tavaraliikenteessä. Uusien toimijoiden tullessa sekä liikennöintiin että radanpitoon lisääntyvät haasteet turvallisuustason säilyttämiseksi entisellä korkealla tasolla olennaisesti.

Alusliikenne on lisääntynyt Suomen ja Itämeren vesialueilla viime vuosina. Erityisesti liikenne Suomenlahdella ja öljynkuljetukset Venäjän öljysatamista ovat lisääntyneet. Merenkulun turvallisuuteen vaikutetaan merkittävästi mm. alusliikenteen valvonnalla sekä luotsauspalvelulla.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi Liikenteen turvallisuusvirastosta. Merenkulkulaitoksen meriturvallisuustoiminto, luotsauksen viranomaistoiminnot sekä alusrekisterin pitäminen, Ilmailuhallinto, Rautatievirasto ja Ajoneuvohallintokeskus yhdistettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastoksi. Lisäksi Tiehallinnon turvallisuustehtäviä siirrettäisiin Liikenteen turvallisuusvirastoon. Näitä hallinnon rakenteiden muutoksia vastaavat määrärahasiirrot on huomioitu toimintamenomomenttien mitoituksessa.

01. (31.10.01 osa, 31.10.03 osa, 31.20.01, 02 ja 03) Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 717 000 euroa.

Selvitysosa: Liikenteen turvallisuusvirasto vastaa liikennejärjestelmän sääntely- ja valvontatehtävistä, edistää liikenteen turvallisuutta ja kestävästä kehitystä liikennejärjestelmässä sekä tuottaa liikenteen viranomaispalveluja.

Viraston keskeisenä tavoitteena vuonna 2010 on vakiinnuttaa viraston toiminta.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Liikenteen turvallisuusvirastolle vuodelle 2010 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluisa liikenteen toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhtenäisiä tavoitteita:

Tulostavoite	2008 toteuma	2009 tavoite	2010 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa.			
Ilmailutoimialan			
- asematasotarkastukset, kpl	121	120	120
- lentotoiminnan tarkastukset, kpl	121	120	120
- koulutustoiminnan tarkastukset, kpl	35	30	30
- huoltotoiminnan ja tuotannon tarkastukset, kpl	64	70	70
- lennonvarmistuksen ja lentopaikkojen tarkastukset, kpl	70	55	55
- lentoasemien turvatoimien tarkastukset, kpl	49	47	47
Rautatietoimialan valvontatoimenpiteet	68	40	30
Rautatiejärjestelmän yhteentoimivuuden teknisten eritelmien täytäntöönpano määräajassa	ei toteutunut	toteutuu	toteutuu
Pysäytettyjen suomalaisten alusten määrä, kpl	1	1	1
Suomalaisille aluksille tapahtuneet onnettomuudet, kpl enintään (neljän vuoden ka)	29	29	28
Suomen aluevesillä tapahtuneet onnettomuudet, kpl enintään (neljän vuoden ka)	34	34	33
Tieliikennetoimialan puhelinpalvelun tavoitettavuus, %	89,7	86,0	88,0
Katsastustoimipaikat, joissa ajoneuvojen hylkäysprosentit eivät perusteettomasti poikkea enemmän kuin -3 tai +7 %-yksikköä maan keskiarvosta, %	85,6	80,0	83,0
Autokouluoppilaiden tutkintomenestys (asteikko 1—5)	3,22	3,23	3,23
Kuljettajatietojärjestelmä –hanke (pysytään arvioiduissa kustannuksissa ja aikataulussa sisältötavoitteet saavuttaen)	ei toteutunut	toteutuu	toteutuu
Hakemusasiat käsitellään asetetuissa tavoiteajoissa.	-	-	toteutuu
Yritysviestintätutkimuksen arvosana	-	-	Väh. julkishallinnon ka
Valvontatoiminnan vaikuttavuus	-	-	Valvontastrategia tehty
Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tehokkaasti hyväksi tuottavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseksi.			
Keskeisten tietojärjestelmien käytettävyyssaste, %	-	-	Vähintään tyydyttävä
Sähköisten palveluiden määrä	-	-	Lisääntyy
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.			
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	-	-	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	-	-	2
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	97	92	99
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	105	107	105
	105	107	102
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Työtyytyväisyys (asteikko 1—5)	-	-	3,2
Henkilöstön määrä, htv	530	532	531

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon Liikenteen turvallisuusviraston perustaminen vuoden 2010 alusta siten, että Liikenteen turvallisuusviraston toimintamomenttiin on yhdistetty aiemmat Ajoneuvohallintokeskuksen, Ilmailuhallinnon ja Rautatieviraston toimintamenot sekä osa Merenkulkulaitoksen ja Tiehallinnon toimintamenoista.

Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon momentille 11.19.05. budjetoitu lentoliikenteen valvontamaksu, josta arvioidaan kertyvän tuloja 6 400 000 euroa. Tie-liikennetoimialan tuloihin sisältyy arvio muualla kuin ETA-valtioissa rekisteröityjen ajoneuvojen massa- ja mittapoikkeuslupien tuotoista 2 880 000 euroa. Ajoneuvoverotustehtävän menot ovat 12 667 000 euroa. Vinjettiprojektin menot ovat 500 000 euroa.

Liikenteen turvallisuusviraston palvelujen kokonaisuudistushankkeen (ns. PALKO-hanke) kustannusarvio on 36,3 milj. euroa. Menoja arvioidaan syntyvän 30,0 milj. euroa vuoden 2009 loppuun mennessä. Hanke valmistuu vuoden 2011 loppuun mennessä. Hankkeesta toteutetaan viimeisenä vaiheena kuljettajatietojärjestelmien kehittäminen, johon on vuosille 2009—2011 varattu 7 690 000 euroa. Vuodelle 2010 kuljettajaprojektien menoja kohdistuu yhteensä 3 975 000 euroa. PALKO-hankkeeseen kuuluvien ja jo valmistuneiden hankkeiden käyttöönoton varmistaminen toteutetaan siirtymäprojekteissa, joihin on varauduttu 14,5 milj. eurolla. Vuodelle 2010 siirtymäprojektien menoiksi arvioidaan 1,5 milj. euroa.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee kolme henkilötyövuotta tuottavuustoimien vuoksi. Tämä on otettu huomioon maksujen alennuksena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 budjetoitu	2010 varsinainen talousarvio
Bruttomenot	106 639	113 791	114 061
Bruttotulot	75 016	79 264	80 344
Nettomenot	31 623	34 527	33 717
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	14 162		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	17 188		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2008 toteuma	2009 tavoite	2010 varsinainen talousarvio
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	68 853	73 555	74 370
— Tieliikenne -toimiala	61 774	66 709	67 628
— Rautatieliikenne -toimiala	283	280	350
— Ilmailutoimiala -toimiala	4 484	4 200	4 200
— Merenkulku -toimiala	2 312	2 366	2 192
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	5 983	5 709	5 800
Tuotot yhteensä	74 836	79 264	80 170
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	70 918	79 879	75 251
— Tieliikenne -toimiala	62 085	71 044	66 528
— Rautatieliikenne -toimiala	509	500	350

— Ilmailutoimiala -toimiala	5 124	5 124	5 124
— Merenkulku -toimiala	3 200	3 211	3 249
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	5 558	5 355	5 500
Kustannukset yhteensä	76 476	85234	80 751
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	-2 065	-6 498	-881
— Tieliikenne -toimiala	-311	-4 335	1 100
— Rautatieliikenne -toimiala	-226	-220	0
— Ilmailutoimiala -toimiala	-640	-924	-924
— Merenkulku -toimiala	-888	-1 019	-1 057
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	425	354	300
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-1 640	-6 144	-581
Kustannusvastaavuus %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	97	92	99
— Tieliikenne -toimiala	99	94	102
— Rautatieliikenne -toimiala	56	56	100
— Ilmailutoimiala -toimiala	88	82	82
— Merenkulku -toimiala	72	68	67
Liiketaloudelliset suoritteet (tietopalvelu)	108	107	105
Kustannusvastaavuus % yhteensä	98	93	99

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 31.10.04 (01, 03)	9 319
Palkkojen tarkistukset	11
Työnantajan kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen	-175
Tuottavuustoimet	-90
Maksujen alennus	90
Muut muutokset	543
Yhteensä	9 698

Momentti on uusi.

2010 talousarvio	33 717 000
2009 talousarvio	24 019 000
2008 tilinpäätös	25 020 000

30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut

Selvitysosa: Meripolitiikan tavoitteena on turvata Suomen kauppalaivaston myönteinen kehitys, suomalaisten merenkulkijoiden työllisyys ja huoltovarmuus. Oman kauppalaivaston tarvetta korostaa Suomen syrjäinen sijainti ja ulkomaankaupan riippuvuus merikuljetuksista Itämeren yli. Jo pelkästään huoltovarmuusnäkökohdat edellyttävät riittävän suurta kotimaista tonnistoa. Suomen kauppalaivaston kehitys on 2000-luvulla ollut aleneva. Sen sijaan viimeksi kuluneiden kahden vuoden aikana alusten ja tonniston määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Kauppalaivaston keski-ikä on kuitenkin edelleenkin korkeampi kuin EU:ssa keskimäärin.

Kaukoliikenteessä tavoitteena on turvata peruspalvelutaso ostamalla joukkoliikennepalveluja silloin kun yhteydet eivät synny markkinaehtoisesti. Peruspalvelun on toteutettava liikennejärjestelmätasolla — riittää, että tavoitteeseen päästään yhtäkin liikennemuotoa käyttäen. Laadultaan peruspalvelutason ylittävistä kaukojoukkoliikennepalveluista vastaavat pääsääntöisesti alueet.

Pääkaupunkiseudulla sekä Tampereen ja Turun seuduilla tavoitteena on, että joukkoliikenne on matka-ajaltaan ja hinnaltaan kilpailukykyinen vaihtoehto henkilöautoilulle. Myös keskisuurilla kaupunkiseuduilla, mm. Oulun, Lahden, Kuopion ja Jyväskylän seuduilla joukkoliikenteen hyvä palvelutaso on tärkeää etenkin työmatka- ja runkoyhteyksillä. Muilla kaupunkiseuduilla päätavoitteena on turvata liikkumismahdollisuudet perustasoisilla joukkoliikennepalveluilla.

Kuntakeskusten ja muiden isojen taajamien välisessä julkisessa liikenteessä tavoitteena on turvata työ-, opiskelu- ja liityntämatkoja palvelevat yhteydet sekä mahdollisuudet käydä hoitamassa asioita alueen kaupungissa tai muussa seudullisesti tärkeässä palvelukeskuksessa. Tavoitteena on, että jokainen voi asioida kuntakeskuksessa tai muussa palvelukeskuksessa vähintään kahdesti viikossa. Julkisen liikenteen tarjonnan tulee olla alueellisesti mahdollisimman kattavaa.

Joukkoliikenteen seudullista suunnittelua ja ostoperiaatteita kehitetään. Saaristoliikenteen lauttojen ja yhteysalusten palvelut turvataan nykytasolla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty liikenteen tukemiseen ja ostopalveluihin käytettävä rahoitus:

Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut (milj. euroa)			
	2008 toteutuma	2009 varsinainen talousarvio	2010 varsinainen talousarvio
Vesiliikenne (43, (44), (45), 50, 51)	93,2	100,2	100,7
Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukykyyn parantaminen (43)	54,8	95,2	95,7
Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen (44)	17,7	-	-
Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolautojen kilpailuedellytysten turvaaminen (45)	15,7	-	-
Lästimaksuista suoritettavat avustukset (50)	0,8	0,8	0,8
Luotsauksen hintatuki (51)	4,2	4,2	4,2
Joukkoliikenteen ostot ja valtionavustukset (42, 63, 64, 65)	96,5	103,7	105,8
Valtionavustus koulutuksesta (42)	0,8	0,8	0,8
Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (63)	56,5	63,2	65,7
Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (64)	7,9	8,3	7,9
Junien kaukoliikenteen ostot (65)	31,3	31,4	31,4
Yhteensä	189,7	203,9	206,5

42. Valtionavustus koulutuksesta (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 841 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustusten maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu VR-Konsernille tai muulle rautatieliikenteen ammattikoulutusta tarjoavalle yhteisölle suoritettavaan korvaukseen. Korvausta maksetaan teoriaopetuksesta.

2010 talousarvio	841 000
2009 talousarvio	841 000
2008 tilinpäätös	841 000

43. *Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen*
(arviomääräraha)

Momentille myönnetään 95 673 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen maksamiseen kauppa-alusluetteloon merkityille aluksille.

Selvitysosa: Laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta (1277/2007) tuli voimaan valtioneuvoston asetuksella (123/2008) 1.3.2008. Lakia sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2008 ja sen jälkeen aiheutuneista kustannuksista maksettavaan tukeen.

Samalla kumottiin ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettu laki (1707/1991) ja eräiltä matkustaja-aluksilta saadusta merityötulosta toimitetun ennakonpidätyksen väliaikaisesta maksuvapaudesta annettu laki (625/2004).

Aluksille maksettava tuki vastaa verovelvollisen merenkulkijan kauppa-alusluetteloon merkityltä edellä tarkoitettulta alukselta saamasta merityötulosta toimitettujen ennakonpidätysten ja maksettujen työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrää sekä merimieseläkevakuutus-, työttömyysvakuutus-, tapaturmavakuutus- ja ryhmähenkivakuutusmaksujen samoin kuin vapaa-ajan ryhmähenkivakuutuksen ja vapaa-ajan lisävaakuutuksen työnantajaosuuden määrää. Rajoitetusti verovelvollisten osalta tuki vastaa vain toimitetun lähdeveron ja työnantajan maksaman sosiaaliturvamaksun määrää.

Vuonna 2010 tukea maksetaan 1.7.2009—30.6.2010 välisenä aikana syntyneistä kustannuksista. Matkustaja-aluksilla, jotka saavat kuljettaa enemmän kuin 120 matkustajaa, tuki vastaa verohallinnolle toimitettujen ja maksettujen työnantajasuoritusten osalta ennakonpidätysten, työnantajan sosiaaliturvamaksujen sekä lähdeveron määrää ajalta 1.11.2009—31.10.2010.

Kauppa-alusluetteloon merkittyjen 120 aluksen bruttovetoisuus oli vuoden 2008 lopussa 1 435 571 eli 86 % varsinaisesta kauppalaivastotonnistosta maksetun suoran tuen ollessa yhteensä 88,172 milj. euroa.

Tuen piiriin kuuluvia aluksia arvioidaan vuonna 2010 olevan kauppa-alusluettelossa yhteensä noin 120, joista 105 olisi lastialuksia ja 15 matkustaja-aluksia. Luetteloon merkittyjen alusten bruttovetoisuuden arvioidaan olevan yhteensä lähes 1 450 000 tonnia. Lastialusten tuki olisi keskimäärin noin 382 600 euroa alusta kohden ja osuus veronalaisesta tulosta noin 42 %. Matkustaja-alusten tuki olisi keskimäärin noin 3 700 000 euroa alusta kohden ja osuus veronalaisesta tulosta noin 40 %.

2010 talousarvio	95 673 000
2009 talousarvio	95 223 000
2008 tilinpäätös	54 837 829

(44.) *Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen lastialusten ja kolmansien maiden välillä liikennöivien matkustaja-alusten kilpailuedellytysten turvaaminen*
(arviomääräraha)

2008 tilinpäätös	17 658 033
------------------	------------

(45.) *Ulkomaanliikenteen matkustaja-alusten ja -autolauttojen kilpailuedellytysten turvaaminen* (arviomääräraha)

2008 tilinpäätös 15 675 810

50. *Lästimaksuista suoritettavat avustukset* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lästimaksuista annetun lain (189/1936) mukaisten avustusten maksamiseen ammatissaan toimivien merimiesten hyväksi tapahtuvaan huoltotoimintaan ja meripelastustoiminnan edistämiseen. Avustukset myönnetään Liikenneviraston määrittelemistä toiminnoista aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Vastaava tulo on merkitty momentille 11.19.02. Lästimaksuina jaettavat varat jaetaan kokonaisuudessaan edellisen vuoden kerättyjen lästimaksujen toteutuman perusteella.

2010 talousarvio	800 000
2009 talousarvio	800 000
2008 tilinpäätös	767 065

51. *Luotsauksen hintatuki* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Saimaan alueen luotsaukseen luotsauslain (940/2003) mukaisen luotsauksen hintatuen maksamiseen.

Selvitysosa: Saimaan luotsausmaksutaso on tarkoitus pitää edelleen noin 74 % alempana kuin yleinen luotsausmaksu. Tämän johdosta liiketaloudellisesti kannattamattoman Saimaan alueen lakisääteistä luotsausta varten on tarkoitus maksaa momentin mukaista hintatukea luotsauspalveluja tuottavalle yhtiölle.

Luotsausmatkat ovat Saimaan alueella huomattavasti pidemmät kuin meriliikenteessä. Yleisen luotsausmaksun ja Saimaan luotsausmaksun välistä erotusta korvataan siten, että se on enintään Saimaan alueen (ml. kanava) alijäämän suuruinen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen luotsauslain muuttamiseksi siten, että luotsausmaksuista säädettäisiin jatkossakin valtioneuvoston asetuksella.

2010 talousarvio	4 200 000
2009 talousarvio	4 200 000
2008 tilinpäätös	4 200 000

63. *Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 65 675 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää joukkoliikennelain (xx/xx) xx §:n mukaisesti. Määrärahasta voidaan maksaa:

- 1) korvauksia liikenteenharjoittajille julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa säädetään,
- 2) korvauksia liikenteenharjoittajille hintavelvoitteen täyttämistä palvelusopimusasetuksessa tarkoitetun yleisen säännön perusteella,
- 3) tukea palvelusopimusasetuksen 9 artiklan 2 kohdan johdantokappaleen ja b alakohdan mukaisiin tarkoituksiin sekä
- 4) muille kuin liikenteenharjoittajille korvausta kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimustyöstä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää:

- 1) julkisia palveluhankintoja koskevien rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 (palvelusopimusasetus) 8 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan mukaisten sopimusten kustannuksiin,
- 2) matkojen yhdistelystä aiheutuviin kustannuksiin,
- 3) EU:n hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoitukseen,
- 4) valtion osuutena Merenkurkun laivaliikenteen ostomenoihin sekä
- 5) valtion osuutena säännöllisen lentoliikenteen ostomenoihin.

Määrärahasta saa myös myöntää valtionavustusta seuraavasti:

- 1) joukkoliikenteen valtionavustuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1153/2008) mukaisesti kunnille ja muille yhteisöille sekä
- 2) Helsingin seudun kunnille ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunnalle sekä Tampereen ja Turun seutujen kunnille joukkoliikenteen palvelutason parantamiseen ja kehittämiseen. Avustusta voidaan myöntää enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään liikennetarjonnan kehittämisestä, liityntäliikenteen toimintaedellytysten parantamisesta, liikenteen hoidon tehostamisesta, lippujärjestelmän kehittämisestä ja lipun hintojen alentamisesta sekä matkustajapalvelujen parantamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Hallituksen on tarkoitus antaa eduskunnalle esitys 3.12.2009 voimaan tulevaksi joukkoliikenneliksi. Samaan aikaan tulee voimaan rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007 (palvelusopimusasetus). Joukkoliikenteen valtionavustuksia koskeva valtioneuvoston asetus (1153/2008) on tarkoitus uudistaa palvelusopimusasetuksen ja joukkoliikennelain mukaisiksi siten, että muutokset tulevat voimaan samaan aikaan kuin palvelusopimusasetus ja joukkoliikennelaki.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009	2010
		varsinainen talousarvio	varsinainen talousarvio
Junien lähiliikenteen palvelujen osto	10 873	10 900	10 900
Kemijärven yöjunaliikenteen osto	1 128	1 200	1 200
Lentoliikenteen palvelujen osto	732	1 000	1 000
Alueellisen liikenteen palvelujen osto ja paikallisen liikenteen valtionavustus ⁵	27 493	28 350	-
Kaupunki- ja seutulippuallennusten valtionavustus ⁵	12 173	12 700	-
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen ⁵	-	-	42 825
Valtakunnalliset kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeet ⁵	3 429	3 275	2 000
Matkojen yhdistely	410	500	-
Merenkurkun liikenne	292	250	250
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	-	5 000	7 500
Yhteensä	56 530	63 175	65 675

Junaliikenne

YTV-alueen ulkopuolisen Helsingin lähiliikenteen ostolla mahdollistetaan korkeampi palvelutaso kuin mihin suorat lipputulot antavat mahdollisuuden. Liikenteen ostaa liikenne- ja viestintäministeriö.

Ostojen lähtökohtana on tarjonta, jolla tarkoitetaan liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä ajanjaksolle 1.1.2009—31.12.2009 sovitun sopimuksen mukaista Helsinki—Karjaa -välin ja Helsinki—Lahti -välin lähiliikennekokonaisuuksia siltä osin kuin VR Osakeyhtiö ei hoida näitä liikennekokonaisuuksia markkinaehtoisesti. Jos liikenteen myönteinen kehitys ja ratakapasiteetti antavat mahdollisuuksia, tarjontaa parannetaan. Ostetussa lähiliikenteessä tehdään arviolta kolme miljoonaa matkaa vuonna 2010.

Kemijärven yöjunaliikenteen ostolla turvataan matkailuelinkeinon ja -keskusten kannalta tärkeää saavutettavuutta makuuvaunuilla. Liikenne hoidetaan aggregaattivaunujen avulla uudella makuuvaunukalustolla.

Lentoliikenne

Savonlinnan ja Varkauden säännöllisen lentoliikenteen ostolla turvataan erityisesti elinkeinoelämälle tarpeellisia yhteyksiä. Myös paikalliset ja alueelliset tahot osallistuvat kyseisten liikenteiden rahoittamiseen. Ostoliikenteessä matkustaa noin 20 000 matkustajaa vuodessa. Nykyinen ostosopimus päättyy syyskuun lopussa 2010. Liikenteen mahdollinen jatkohankinta edellyttää kilpailuttamista.

Alueellinen ja paikallinen liikenne

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset rahoittavat maaseudun peruspalveluluonteista linja-autoilla ja takseilla harjoitettavaa joukkoliikennettä sekä seutu- ja työmatkalippuja koskevia hintavelvoitteita.

⁵Vuonna 2010 alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen sisältää aiempien vuosien momentin käyttösuunnitelman kohdat alueellisen liikenteen palvelujen osto ja paikallisen liikenteen valtionavustus, kaupunki- ja seutulippujen valtionavustus sekä matkojen yhdistely. Lisäksi alueellisen ja paikallisen liikenteen ostoihin, hintavelvoitteisiin ja kehittämiseen on siirretty 1 275 000 euroa kehittämis-, suunnittelu- ja tutkimushankkeista.

Liikenteen ostoissa asetetaan peruspalvelutaso tärkeysjärjestyksessä etusijalle muuhun ostoliikenteeseen nähden. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ostamassa liikenteessä arvioidaan vuonna 2010 olevan matkustajia noin 5-6 miljoonaa.

Hintavelvoitteella vahvistetaan hinnat, joita liikenteenharjoittajien tulee noudattaa. Joukkoliikenteen tuella kompensoidaan näiden lippujen hinnanalennusta. Hintavelvoitteen rahoittamisen edellytyksenä on, että kunta osallistuu hintavelvoitteen kustannuksiin vähintään yhtä suurella osuudella kuin valtio.

Kunnille voidaan myöntää valtionavustusta kaupunkimaisen paikallisliikenteen ostoihin ja kaupunkilippuja koskeviin hintavelvoitteisiin. Valtion rahoitusosuus on enintään yhtä suuri kuin kunnan.

Alueellisen ja paikallisen liikenteen kehittämistoimien painopisteenä ovat joukkoliikenteen suunnittelu, kutsujoukkoliikenteen ja matkojen yhdistelyn edistäminen sekä keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämisohjelmien toteuttaminen yhdessä kuntien kanssa. Haja-asutusalueen kyytitakuun valmistelua jatketaan.

Meriliikenne

Merenkurkun lauttaliikenteen ostamiseen yhdessä paikallisten ja alueellisten tahojen kanssa sekä Ruotsin valtion kanssa varaudutaan 250 000 eurolla vuonna 2010. Valtion maksuosuus on enintään 50 % liikenteen ostokustannuksista. Nykyinen ostosopimus päättyy vuoden 2009 lopussa. Liikenteen hankinta vuoden 2010 alusta edellyttää kilpailuttamista. Liikenteen kilpailuttaa Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Kehittämistoimet

Valtakunnallisella kehittämistoiminnalla turvataan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikenne

Valtio avustaa erillisellä 7,5 milj. euron määrärahalta Helsingin, Tampereen ja Turun seutujen joukkoliikennettä edellyttäen, että rahoitus nostaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja siten lisää joukkoliikenteen käyttöä ja parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä. Valtionavustuksen edellytyksenä on lisäksi, että kunnat lisäävät omaa panostustaan joukkoliikenteeseen. Tarkoituksena on, että valtion rahoitus kytketään pitkäjänteisiin joukkoliikenteen kehittämisohjelmiin, millä voidaan varmistaa rahoituksen vaikuttavuutta.

Avustuksen myöntää liikenne- ja viestintäministeriö. Avustuksen jakoperusteena käytetään näiden seutujen asukasmääriä.

Kainuun maakunnan joukkoliikenne

Kainuun maakunnan joukkoliikenteelle osoitetaan rahoitus työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta momentilta 32.50.63. Liikenne- ja viestintäministeriölle ja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle asetetut joukkoliikenteen tavoitteet kattavat myös Kainuun maakunnan joukkoliikenteen tavoitteet.

2010 talousarvio	65 675 000
2009 lisätalousarvio	-53 000
2009 talousarvio	63 175 000
2008 tilinpäätös	58 241 000

64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 867 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää saariston yhteysalusliikennepalvelujen ja niihin liittyvien polttoaineiden ostoon. Määrärahasta saa myöntää myös avustuksia saariston kulkuyhteyksiä hoitaville liikenteenharjoittajille valtioneuvoston asetuksen (371/2001) mukaisin perustein. Määrärahaa saa käyttää myös saariston yhteysalusliikenteen käyttämien laitureiden kunnostamiseen.

Momentin määräraha budjetoidaan avustusten osalta maksupäätösperusteella.

Selvitysosa: Määräraha on osittain alueiden kehittämislaisissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) mukaan valtion on pyrittävä huolehtimaan siitä, että saariston vakituisella väestöllä on käytettävissä kuljetuspalvelut.

Yhteysalusliikennepalvelujen määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon liikenteenharjoittajien palvelukorvauksista vähennettävät maksutulot, joita arvioidaan kertyvän 364 000 euroa.

Yhteysalusliikenne on Liikenneviraston vastuulla olevaa liikennettä ja se kattaa lähes kaikki Saaristomeren asutut saaret, joihin ei ole tieyhteyttä. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hankkii yhteysalusliikennepalvelut kilpailuttamalla. Yhteysalusliikenteen matkustajamäärän vuonna 2010 arvioidaan olevan noin 104 000 henkilöä. Saaristossa vakinaisesti asuville (noin 662 asukasta) palvelujen käyttö on ilmaista ja muille maksullista. Menot matkustajaa kohden ovat noin 66 euroa sekä vakinaista asukasta kohden noin 10 300 euroa vuodessa.

Avustuksilla pyritään säilyttämään kulkumahdollisuudet sellaisten saaristoalueiden asukkaille, joilla ei ole käytettävissä yhteysalusliikennettä. Avustus kohdistuu lähinnä Kotka—Pyhtään, Porvoon, Sipoon ja Tammisaaren saariston pysyvien asukkaiden henkilö- ja tavarakuljetusten järjestämiseen.

2010 talousarvio	7 867 000
2009 talousarvio	8 267 000
2008 tilinpäätös	8 067 000

65. Junien kaukoliikenteen osto (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää joukkoliikennelain (xx/xx) xx ja xx §:n mukaisesti.

Määrärahasta saa maksaa junien kaukoliikenteen palvelujen ostamisesta tehdyistä vuotta pidemmän ajan sopimuksista aiheutuvia korvauksia

1) liikenteenharjoittajille julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mukaisesti siten kuin palvelusopimusasetuksessa säädetään sekä

2) julkisia palveluhankintoja koskevien rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 (palvelusopimusasetus) 8 artiklan 3 kohdan b ja d alakohdan mukaisista sopimuksista.

Valtuus

Liikenne- ja viestintäministeriö oikeutetaan solmimaan vuoden 2007 talousarviossa myönnetyn enintään 156,1 milj. euron valtuuden mukaisia sopimuksia VR Osakeyhtiön kanssa siltä osin kuin valtuutta ei ole käytetty.

Selvitysosa: Junaliikenteen ostoilla tyydytetään tarpeelliseksi arvioituja alueellisia ja valtakunnallisia matkustustarpeita siltä osin kuin näitä palveluja ei pystytä järjestämään markkinaehtoisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriön ja VR Osakeyhtiön välillä on sopimus kaukoliikennepalvelujen ostoista vuosille 2007—2011. Sopimuksella on pyritty luomaan aiempaa paremmat edellytykset ostoliikenteen jatkuvuuden turvaamiselle ja pitkäjänteiselle ostoliikennepalvelujen kehittämiseksi. Sopimusvaltuus vuosille 2007—2011 on 156 100 000 euroa. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja vuonna 2010 enintään 31,4 milj. euroa ja vuonna 2011 enintään 31,5 milj. euroa.

	Sopimus- valtuus milj. €	Arvioitu käyttö milj. €	Määräraha v. 2009 milj. €	Rahoitustarve myöhemmin milj. €
Kaukoliikenteen ja alueellisen liikenteen osto- sopimus 1.3.2007—31.12.2011	156,1	93,2	31,4	31,5

2010 talousarvio	31 400 000
2009 talousarvio	31 400 000
2008 tilinpäätös	31 286 118

40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen

Selvitysosa: Viestintäpalvelut ja -verkot ovat olennainen osa tietoyhteiskunnan kehittymistä, koska merkittävä osa yhteiskunnan palveluista tuotetaan ja kulutetaan viestintäpalveluja ja -verkkoja hyödyntäen. Suomen talouskehityksen ja kilpailukyvyn kannalta on keskeistä pystyä muuttamaan vahva viestintäinfrastruktuuri- ja palveluosaaminen vahvuudeksi tietoyhteiskuntapalvelujen tuotannossa ja laajassa hyväksikäytössä. Uutta teknologiaa ja uusia viestintäpalveluita kehitetään ja pyritään ottamaan käyttöön kaikilla elämänaloilla siten, että kansalaisten arki helpottuu.

01. Viestintäviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 7 495 000 euroa.

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut budjetoidaan maksuperusteisesti.

Selvitysosa: Viestintävirasto rakentaa toimivaa ja turvallista tietoyhteiskuntaa kansalaisten ja suomalaisen elinkeinoelämän hyväksi. Tavoitteena ovat nopeat ja turvalliset tietoliikenneyhteydet, laadukkaat ja kohtuuhintaiset viestintä- ja mediapalvelut, toimivat viestintämarkkinat sekä taajuuksien tehokas jakaminen. Vuonna 2010 toiminnan erityisiä painopisteitä ovat ennakoiva tietoturvallisuustyö, viestintäverkkojen ja -palveluiden laadun, toimivuuden ja turvallisuuden varmistaminen, laajakais-tyhteyksien saatavuuden edistäminen, taajuuksien tehokas kohdentaminen ja uusien teknologioiden käyttöönoton edistäminen, viraston sähköisten asiointipalvelujen kehittäminen sekä Yleisradion lakisääteisten tehtävien rahoituksen turvaaminen.

Viestintävirasto hoitaa *valtion televisio- ja radiorahaston* hallintoa. Valtioneuvosto päättää liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä rahaston määrärahojen käytöstä. Rahaston tulot ovat noin 430,3 milj. euroa, josta Yleisradio Oy:n julkiseen palveluun osoitetaan noin 417,9 milj. euroa, Viestintävirastolle perinnän, tarkastuksen kuluihin noin 10,5 milj. euroa sekä tv-maksujärjestelmän kehittämisen rahoittamiseen 1,5 milj. euroa ja liikenne- ja viestintäministeriön käyttöön 0,4 milj. euroa.

Viestintäviraston yhteyteen perustetaan kansallinen tietoliikenneturvallisuusviranomainen (National Communication Security Authority). Kansallisen tietoliikenneturvallisuuden taso nostetaan vastaamaan kehittyneeltä teollisuusvaltiolta edellytettäviä vaatimuksia ja Suomelle turvataan mahdollisuudet osallistua tasavertaisesti kansainväliseen tietoturvallisuusyhteistyöhön.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Viestintävirastolle vuodelle 2010 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa viestinnän toimialalle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita:

Tulostavoite	2008 toteutuma	2009 tavoite	2010 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Viestintäverkot ja -palvelut toimivat laadukkaasti ja häiriöttömästi. Vakavien viestintäverkkojen ja -palvelujen vikatilanteiden määrä vuodessa, kpl	6	alle 5	alle 5
Ajantasainen tietoturvan tilannekuvapalvelu. CERT-FI:n tilannekuvapalvelun yhteydessä tuotettujen tiedotteiden määrä vuodessa, lkm	-	350	350
Luotettava kansallinen verkkotunnuspalvelu. Vuoden aikana myönnettyjen verkkotunnusten määrä, lkm	38 647	36 000	38 000
Luvanvaraisten radiolaitteiden käyttöön osoitettujen taajuuksien vastaavuus kysyntään. Luvanvaraisten radiolaitteiden käyttöön osoitetun taajuuksimäärän kasvu vuodessa, %	-	3	3
Vapautetaan radioluvista uusia sovelluksia yhteiskunnan eri toimialojen käyttötarpeiden mukaisesti. Uusien sovellusten lukumäärä vuodessa, lkm	-	3	3
Merkittävien radiohäiriöiden syiden selvittämiseen kuluva aika, tuntia, enintään	18	18	18
Markkinakehitystä kuvaava keskeinen tieto tuotetaan neljä kertaa vuodessa. Toiminnalliset tunnusluvut (markkinaindikaattorit) tuotetaan kaksi kertaa vuodessa ja investointien kehitystä kuvaava tieto kerran vuodessa. Lisäksi viestintävirasto selvittää telepalveluiden laatutekijöitä vähintään kerran vuodessa kyselyllä tai erilliselvi-tyksellä.	toteutunut	toteutuu	toteutuu
Vuoden aikana käynnistettävillä valtion tukemilla laajakaistahankkeilla lisätään saatavuutta vähintään 25.000 tilaajan verran. Saatavuus lasketaan tukipäätösten hankekuvausten perusteella.	-	-	25 000
Tukkumarkkinoita koskevista erimielisyyksistä neuvotellen tai sovitellen ratkaistujen osuus, %, vähintään	-	-	50
Tele-, posti- ja mediapalvelujen käyttäjien yhteydenotoista kahden kuukauden kuluessa käsiteltyjen osuus, %	93	90	90
Osoitteeltaan virheelliset kirjeet avataan ja niistä perille toimitetaan, %, vähintään	78	75	75
Aktiivisilla toimenpiteillä (tv-maksutarkastus, suora- ja telemarkkinointi, markkinointiviestintä) hankittujen uusien tv-maksun maksajien määrä on vähintään, lkm	86 500	72 000	75 000
Sähköisiä asiointipalveluja kehitetään kansalaisille tarjottavissa palveluissa; erityisesti taajuushallinnossa radiolupien myöntämisessä	-	-	toteutuu
Asiakaskyselyssä Viestintäviraston yleisarvosana (asteikko 1—5).	3,6	3,4	3,4

TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Radiotaajuuksien työn tuottavuuden kasvu, %	6,96	2	2
Teletoinnin ja tietoturvallisuuden ohjauksen ja valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja (euroa/yleisen televerkon liittymä), euroa	0,53	0,65	0,60
CERT-toiminnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/laajakaistaliittymä	0,88	1,15	1,00
Postipalvelujen valvonnan kustannukset ilman kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja, euroa/postinsaajatalous	0,38	0,42	0,42
Mediapalvelujen valvonnan kustannukset, euroa/tv-katsojatalous	0,23	0,25	0,25
FI-verkkotunnuksen rekisteröimismaksu, euroa, enintään	43/3 v	41/3 v, 15/1 v	39/3 v, 14/1 v
Tv-maksut-tulosalueen kustannukset suhteessa tv-katsojatalouksien lukumäärään, euroa	4,55	4,90	4,90
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	3	3	2
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	6	2	2
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	100	94	103
Veronluonteisten maksujen kustannusvastaavuus, %	96	98	99

HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA

Työtyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,5	3,4	3,4
Henkilöstön määrä, htv	246	245	244

SEURANTA- JA RAPORTOINTIKOhteet

Valtion televisio- ja radiorahastoon tuloutettavat televisiomaksut-lot (netto), milj. euroa, vähintään	409	413	418
--	-----	-----	-----

Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 650 000 euron siirto momentilta 31.40.44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille kansallisen tietoliikenneturvallisuusviranomaistehtävien käynnistämistä varten. Tehtävien hoitaminen edellyttää rahoitusta 950 000 euroa vuonna 2011, 1 275 000 euroa vuonna 2012 ja 1 600 000 euroa vuodesta 2013 lukien.

Tulot perustuvat valtion maksuperustelain nojalla annettuun liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston radiohallinnollisista suoritteista perittävistä maksuista (950/2008) ja liikenne- ja viestintäministeriön asetukseen Viestintäviraston eräistä maksuista (1175/2005) sekä lakiin valtion televisio- ja radiorahastosta (745/1998), lakiin yksityisyyden suojasta televiestinnässä ja teletoinnin tietoturvas- ta (565/1999), lakiin sähköisistä allekirjoituksista (14/2003), verkkotunnuslakiin (228/2003) ja viestintämarkkinalakiin (393/2003).

Viestintävirasto perii teleyrityksiltä viestintämarkkinamaksua viestintämarkkinalaissa säädetyin perustein, teleyrityksiltä tietoturvamaksua sähköisen viestinnän tietosuoja- laissa (516/2004) säädetyin perustein, postiyrityksiltä postitoiminnan valvontamaksua postipalvelulaissa (313/2001) säädetyin perustein sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksua televisio- ja radiotoimintalaissa (744/1998) säädetyin perustein. Vies- tintämarkkinamaksu 2 700 000 euroa, tietoturvamaksu 460 000 euroa, postitoiminnan valvontamaksu 1 338 000 euroa sekä televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu 602 000 euroa tuloutetaan verotuloihin momentille 11.19.04. Näistä toiminnoista ai- heutuvat menot on otettu huomioon Viestintäviraston toimintamenomomentin määrä- rahan mitoituksessa.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee yhden henkilötyövuoden tuotta- vuustoimien vuoksi. Tämä on otettu huomioon maksujen alennuksena.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 tavoite	2010 varsinainen talousarvio
Bruttomenot	30 422	34 004	36 642
Bruttotulot	26 840	27 159	29 147
Nettomenot	3 582	6 845	7 495
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 381		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 508		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 talousarvio	2010 varsinainen talousarvio
Tuotot			
Radiotaajuudet	9 818	9 505	11 506
Verkot ja turvallisuus	6 565	6 655	7 055
Tv-maksut	10 357	10 933	10 545
Tuotot yhteensä	26 740	27 093	29 106
Kustannukset			
Radiotaajuudet	10 341	11 355	11 412
Verkot ja turvallisuus	5 939	6 572	6 396
Tv-maksut	10 357	10 933	10 545
Kustannukset yhteensä	26 637	28 860	28 353
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Radiotaajuudet	-523	-1 850	94
Verkot ja turvallisuus	626	83	659
Tv-maksut	-	-	-
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	103	-1 767	753
Kustannusvastaavuus %			
Radiotaajuudet	95	84	101
Verkot ja turvallisuus	110	101	110
Tv-maksut	100	100	100
Kustannusvastaavuus % yhteensä	100	94	103

Veronluonteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 talousarvio	2010 varsinainen talousarvio
Tuotot			
Verkot ja turvallisuus	628	585	460
Viestintämarkkinat ja -palvelut	3 788	4 437	4 641
Tuotot yhteensä	4 416	5 022	5 101
Kustannukset			
Verkot ja turvallisuus	713	589	488
Viestintämarkkinat ja -palvelut	3 907	4 535	4 690
Kustannukset yhteensä	4 620	5 124	5 178
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Verkot ja turvallisuus	-85	-4	-28
Viestintämarkkinat ja -palvelut	-119	-98	-49

Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-204	-102	-77
Kustannusvastaavuus %			
Verkot ja turvallisuus	88	99	94
Viestintämarkkinat ja -palvelut	97	98	99
Kustannusvastaavuus % yhteensä	96	98	99

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentilta 31.40.44	650
Tuottavuustoimenpiteet	-15
Maksujen alennus	15
Yhteensä	650

2010 talousarvio	7 495 000
2009 talousarvio	6 845 000
2008 tilinpäätös	6 090 000

42. Sanomalehdistön tuki (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston erikseen määräämin ehdoin valtakunnallisilla vähemmistökielillä julkaistavien sanomalehtien ja niitä vastaavien sähköisten julkaisujen tukemiseen sekä ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tukemiseen.

Selvitysosa: Määrärahan tarkoituksena on edistää kotimaisen lehdistön ja tiedonvälityksen moniarvoisuutta ja monipuolisuutta.

2010 talousarvio	500 000
2009 talousarvio	500 000
2008 tilinpäätös	500 000

44. Valtionavustus suomalaisten televisio- ja radio-ohjelmien lähettämiseen ulkomaille (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää avustuksena Yleisradio Oy:n julkiseen palveluun kuuluvien Suomesta ulkomaille suuntautuvien radiopalvelujen (YLE Radio Finland) ja televisiopalvelujen (YLE TV Finland) kustannuksiin.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu turvaamaan Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävään kuuluvan Suomesta ulkomaille suunnattujen televisio- ja radiopalvelujen järjestäminen. Toiminnan vuotuiset kustannukset arvonlisäveroineen ovat arviolta 2 417 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 650 000 siirto momentille 31.40.01. Viestintäviraston toimintamenot.

2010 talousarvio	1 350 000
2009 talousarvio	2 000 000
2008 tilinpäätös	2 000 000

50. *Valtionavustus valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 15 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) laajakaistahankkeiden avustusten maksamiseen televerkkojen rakentamiseen ja tästä aiheutuviin hallinto- ja yleiskustannuksiin sekä
- 2) EU:n maaseutuohjelmista ja rakennerahastoista rahoitettavien hankkeiden valtion rahoitusosuuden maksamiseen.

Valtuus

Viestintävirasto oikeutetaan tekemään teleyrityksille enintään 63,5 milj. euron valtionavustuksen määrästä uusia tukipäätöksiä, joilla valtio osallistuu kaupallisesti kannattamattomien televerkkojen rakentamiseen. Teleyritykset maksavat vähintään kolmasosan kustannuksista. Julkisesta tuesta, enintään kaksi kolmasosaa, valtio maksaa 67 % sekä kunnat ja EU:n rakennerahastot yhteensä 33 % kuitenkin niin, että valtion osuus tukikelpoisista kustannuksista on enintään 45 %. Mikäli vuoden 2009 myöntämisvaltuutta on jäänyt momentilta käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä vuonna 2010.

Selvitysosa: Valtioneuvosto on asettanut 4.12.2008 tehdyllä periaatepäätöksellä tavoitteeksi, että 31.12.2015 mennessä kaikkialla maassa on kysynnän mukaisesti saatavilla 100 megabitin yhteydet mahdollistava valokuitu- tai kaapeliverkko tai muu ominaisuuksiltaan näihin rinnasteinen verkko, johon liitettävällä enintään kahden kilometrin pituisella kiinteällä tai langattomalla tilaajayhteydellä ainakin 99 prosenttia vakinaisista asunnoista sekä yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden vakinaisista toimipaikoista voidaan käyttää erittäin suuria yhteysnopeuksia vaativia viestintä- ja muita tietoyhteiskunnan palveluita.

Maakuntien liitot arvioivat yhdessä kuntien sekä alueella toimivien teleyritysten ja Viestintäviraston kanssa väestö- ja aluekehityksen huomioon ottaen maakunnan nopeiden yhteyksien kysynnän kehityksen ja yleisen televerkon kehittämistarpeet. Siltä osin kuin vuoden 2015 tavoitetasoa ei saavuteta kaupallisesti, maakuntien liitot laativat suunnitelmat vuoden 2015 tavoitteiden toteuttamiseksi. Viestintävirasto arvioi maakuntien liittojen suunnitelmat. Valtioneuvosto päättää laajakaistatuen jakautumisesta maakuntien kesken. Maakuntien liitot kilpailuttavat suunnitelman toteuttamisen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi laajakaistarakentamisen tuesta. Laki sisältäisi säännökset tuen saannin edellytyksistä sekä toimivaltaisista tukiviranomaisista ja näiden tehtävistä. Esitykseen liittyy myös ehdotus maa- ja metsätalousministeriössä valmisteltavana olevaan esitykseen maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain (1443/2006) muuttamisesta siten, että laajakaistahankkeita voitaisiin jatkossa tukea myös Euroopan yhteisöjen varoista samoin edellytyksin kuin esityksessä tarkoitettulla valtion tuella.

Viestintävirastolle on myönnetty vuoden 2009 ensimmäisessä lisätalousarviossa 66,0 milj. euron valtuus, josta arvioidaan käytettävän 0,5 milj. euroa vuonna 2009. Viestin-

tävirasto maksaa laajakaistatuen valtion osuuden maakuntien kilpailuttamille teleyrityksille. Viestintävirastolle arvioidaan aiheutuvan valtion menoja 15,0 milj. euroa vuonna 2010, 11,0 milj. euroa vuosina 2011—2014 vuosittain sekä 6,5 milj. euroa vuonna 2015. Viestintäviraston hallinnointi- ja yleiskustannusten osuudeksi tästä arvioidaan vuosittain 0,5 milj. euroa vuosina 2010—15.

2010 talousarvio	15 000 000
2009 lisätalousarvio	500 000

50. Tutkimus

Selvitysosa: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tutkimustoiminta tukee ministeriön liikenne- ja viestintäpolitiikan sekä hallitusohjelman tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on, että kansalaisten ja elinkeinoelämän käytössä on laadukkaat, turvalliset ja edulliset liikenne- ja viestintäyhteydet. Liikenne- ja viestintäalan yritysille pyritään takaamaan kilpailukykyiset toimintamahdollisuudet.

01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 311 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Etelämanner-toiminnasta aiheutuviin menoihin sekä
- 2) EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Ilmatieteen laitos tuottaa luotettavaa havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä ja meristä. Ilmatieteen laitos on keskeisessä roolissa yhteiskunnan ilmastomuutokseen sopeutumiseen tarvittavan perustiedon tuottamisessa. Tämän osaamisensa laitos yhdistää palveluiksi, joita se tuottaa tehokkaasti yleisen turvallisuuden edistämiseksi sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin lisäämiseksi. Laitos havainnoi ilmakehän fysikaalista tilaa, kemiallista koostumusta ja sähkömagneettisia ilmiöitä sekä merten ja erityisesti Itämeren fysikaalista tilaa. Laitos tuottaa myös tietoa ja palveluja ilmakehän ja merien menneestä nykyisestä ja tulevasta tilasta. Laitos tekee korkeatasoista tutkimusta erityisesti painopistealueillaan, joita ovat sää ja turvallisuus, ilmastomuutos ja siihen sopeutuminen, ympäristö ja terveys, kaukokartoitus ja avaruus sekä muuttuva Itämeri. Laitos osallistuu aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Laitos tähtää toiminnassaan kestäväen kehityksen edistämiseen.

Eurooppalaiselle tutkimusinfrastruktuuritiekartalle (ESFRI, European Strategy Forum on Research Infrastructure) hyväksytty ICOS-hanke (Integrated Carbon Observing System) on merkittävä kasvihuonekaasujen päästövähennysten todentamisen ja seurannan kannalta. Hankkeen Suomeen sijoittuvan päämajan infrastruktuurin valmisteluun, suunnitteluun ja rakentamiseen varataan 1 000 000 euroa vuosittain vuosina 2010—2011. Hankkeen määrärahararve vuosina 2012—2031 on yhteensä 50 milj. euroa, josta Ilmatieteen laitoksen osuus on 25,0 milj. euroa ja Helsingin yliopiston osuus 25,0 milj. euroa.

Liikenne- ja viestintäministeriö asettaa alustavasti Ilmatieteen laitokselle vuodelle 2010 seuraavat toiminnalliset tavoitteet, jotka tukevat pääluokkaperusteluissa tutki-

mukselle asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita sekä hallinnonalalle asetettuja yhteisiä tavoitteita:

Tulostavoite⁶	2008 toteutuma	2009 tavoite	2010 tavoite
TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA			
Sovelletaan tutkimuksessa saatuja uusimpia tietoja mm. ilmastomallien sekä havainto-, ennustus- ja varoitusjärjestelmien ja muiden palveluiden kehittämisessä.			
Lämpötilaennusteiden osuvuus 1 vrk, %	88,9	87	88
Lämpötilaennusteiden osuvuus 2 vrk, %	85,5	80	81
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 1 vrk, %	88,1	85	86
Sateen todennäköisyysennusteiden osuvuus 2 vrk, %	83,9	81	82
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 1 vrk, %	86,3	84	85
Kovan tuulen varoitusten osuvuus 2 vrk, %	82,7	80	81
Aallokkomallien osuvuustarkkuus, %	96	87	87
Aallokko- ja vedenkorkeuspalvelun toimintavarmuus, %	100	96	96
Jääpalvelun tuottamien jää- ja pintaveden lämpötilakarttojen määrä keskimääräisenä jäätalvena, kpl	-	168	168
Jääpalvelutuotteiden päivittäisten verkkolatausten määrä keskimäärin, kpl	-	1 100	1 100
Jääpalvelun jäänmurtajille välittämistä tutkakuvista valmiina kolmen tunnin kuluessa satelliitin ylityksestä, %	-	80	80
Sääennusteiden toimitusvarmuus, %	99,8	99,5	99,5
Varoitusten toimitusvarmuus, %	99,8	99,5	99,5
Kansalaisten asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	4,1	3,8	3,8
Kehitetään liikenne- ja viestintäalalla tarvittavaa osaamista ja asiantuntemusta sekä tuotetaan tietoa lainsäädännön ja poliittisen päätöksenteon pohjaksi.			
Viranomaisten asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	3,8	3,8	3,8
Liiketoiminnan asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	4,1	3,9	3,9
Liikennesektorin asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1—5)	3,8	3,8	3,8
Viranomaisten tyytyväisyys vaarallisten sääilmiöiden ennakkovaroittamiseen (asteikko 1—5)	-	-	3,8
Tuetaan tutkimuksen keinoin mm. ilmastomuutokseen sopeutumista toimien laaja-alaisesti yhteistyössä muiden alan toimijoiden kanssa.			
Julkaisuaktiivisuusindeksipisteet	14 305	9 000	12 000
Kansainvälisesti ennakkotarkastetut artikkelit, kpl	248	165	200
TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS			
Hallinnonalan toiminnan tuottavuutta parannetaan.			
Liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen toiminnan tulot (1 000 euroa)	5 174	5 400	4 760
Julkisoikeudellisten suoritteiden tulot (1 000 euroa)	5 917	6 250	6 250
Liiketoiminnan ylijäämä, %	6,6	1,6	1,6
Yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot (1 000 euroa)	5 277	4 090	4 830
Ulkopuolisen rahoituksen osuus yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan kustannuksista, %	53	50	50
Työn tuottavuuden kehittyminen, %	8,27	1	1
Kokonaistuottavuuden kehittyminen, %	9,14	2	2
HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA			
Työtyytyväisyys (asteikko 1—5)	3,54	3,5	3,5
Henkilöstön määrä, htv	566	613	596

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina tuloina maksullisen palvelun tulot, EU:lta ja muilta yhteistyösopuolilta saatavat yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten tulot ja muut tulot. Toimintamenoihin budjetoitujen menojen ja tulojen lisäksi laitos arvioi saavansa muuta talousarviorahoitusta mm. Suomen Akatemialta yhteensä 1 000 000 euroa. Etelämanner-toimintaan on varattu 849 000 euroa. Suomen Etelämanner-toiminta perustuu kansainväliseen sopimukseen.

⁶Ilmatieteen laitoksen määrärahalaskelmissa on otettu huomioon Merentutkimuslaitokselta siirtyvien toimintojen vaikutukset vuodesta 2009 lukien.

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee 17 henkilötyövuotta tuottavuus-toimien vuoksi.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 budjetoitu	2010 varsinainen talousarvio
Bruttomenot	47 071	56 386	57 151
Bruttotulot	16 470	15 740	15 840
Nettomenot	30 601	40 646	41 311
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 259		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 319		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2008 toteutuma	2009 budjetoitu	2010 varsinainen talousarvio
Tuotot			
Julkisoikeudelliset suoritteet	5 917	6 250	6 250
Liiketaloudelliset suoritteet	5 174	5 400	4 760
Tuotot yhteensä	11 091	11 650	11 010
Kustannukset			
Julkisoikeudelliset suoritteet	6 237	6 250	6 250
Liiketaloudelliset suoritteet	4 896	5 314	4 685
Kustannukset yhteensä	11 133	11 564	10 935
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)			
Julkisoikeudelliset suoritteet	-320	-	-
Liiketaloudelliset suoritteet	278	86	75
Ylijäämä / Alijäämä yhteensä	-42	86	75
Kustannusvastaavuus %			
Julkisoikeudelliset suoritteet	95	100	100
Liiketaloudelliset suoritteet	106	102	102
Kustannusvastaavuus % yhteensä	104	101	101

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkojen tarkistukset	450
Siirto momentille 31.01.01	-70
Tuottavuustoimet	-405
Työntekijän kansaneläkevakuutusmaksun poistaminen	-446
EUMETSAT-jäsenmaksu	1 340
ICOS	1 000
Muut muutokset	-1 204
Yhteensä	-665

2010 talousarvio	41 311 000
2009 lisätalousarvio	3 200 000
2009 talousarvio	40 646 000
2008 tilinpäätös	31 661 000

(02.) *Merentutkimuslaitoksen toimintamenot* (siirtomääräraha 2 v)

2008 tilinpäätös 10 486 543

(60.) Liiketoiminta

Selvitysosa: Luku ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

(87.) *Varustamoliikelaitos*

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2010 talousarvio —

2009 talousarvio —

(88.) *Luotsausliikelaitos*

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2010 talousarvio —

2009 talousarvio —

(89.) *Ilmailulaitos*

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2010 talousarvio —

2009 lisätalousarvio —

2009 talousarvio —

19. Muut veronluonteiset tulot

02. Lästimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 800 000 euroa.

Selvitysosa: Lästimaksu perustuu lakiin (189/1936) ja asetukseen (468/1954) lästimaksusta. Vastaavat menot on merkitty momentille 31.30.50.

2010 talousarvio	800 000
2009 talousarvio	800 000
2008 tilinpäätös	887 347

03. Ratavero

Momentille arvioidaan kertyvän 20 899 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Ratavero perustuu rataverosta annettuun lakiin (605/2003). Rataverolain 5 §:n pykälän muuttamisesta annetun lain perusteella kannetaan momentilta 31.10.78 rahoitetun Kerava—Lahti -oikoradan käytöstä investoinnin rataveroa, jonka tuotto on arvioitu 4 195 000 euroksi.

2010 talousarvio	20 899 000
2009 talousarvio	20 572 000
2008 tilinpäätös	20 533 150

04. Eräät viestinnän maksut

Momentille arvioidaan kertyvän 5 100 000 euroa.

Selvitysosa: Viestintämarkkinamaksu, 2 700 000 euroa, perustuu viestintämarkkinalakiin (393/2003). Tietoturvamaksu, 460 000 euroa, perustuu sähköisen viestinnän tietosuojalakiin (516/2004). Postitoiminnan valvontamaksu, 1 338 000 euroa, perustuu postipalvelulakiin (313/2001). Televisio- ja radiotoiminnan valvontamaksu, 602 000 euroa, perustuu lakiin televisio- ja radiotoiminnasta (744/1998). Näistä toiminnoista aiheutuvat menot on otettu huomioon momentin 31.40.01 määrärahan mitoituksessa.

2010 talousarvio	5 100 000
2009 talousarvio	4 727 000
2008 tilinpäätös	4 416 147

05. Lentoliikenteen valvontamaksu

Momentille arvioidaan kertyvän 6 400 000 euroa.

Selvitysosa: Lentoliikenteen valvontamaksu perustuu lakiin lentoliikenteen valvontamaksusta (1249/2005). Maksun suuruus on 0,80 euroa jokaisesta lentoasemilta lähteneestä vähintään kaksivuotiaasta matkustajasta. Maksuvelvollinen on lentoaseman pitäjä. Maksu peritään vain 20 000 euroa ylittävältä osalta. Vuoden 2010 arvio

lentoliikenteen valvontamaksukertymästä perustuu vuoden 2009 arvioon kotimaan ja kansainvälisen liikenteen kasvusta. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.20.01 määrärahan mitoituksessa.

2010 talousarvio	6 400 000
2009 talousarvio	6 700 000
2008 tilinpäätös	6 573 598

06. Väylämaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 72 700 000 euroa.

Selvitysosa: Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Vuoden 2010 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2009 toteutuma-arvioon siten, että vuonna 2010 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 2 %, mikä korottaa tulokertymää noin 1 %. Momentin tuloarvio on otettu huomioon momentin 31.10.20mitoituksessa.

2010 talousarvio	72 700 000
2009 talousarvio	75 400 000
2008 tilinpäätös	79 771 227

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

10. (12.31.11, 12, 13 ja 99, osa) Liikenneviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 22 891 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat kiinteistöjen ja irtaimen omaisuuden myyntituloja, takaisin perittäviä maanlunastuskorvauksia ja muita sekalaisia tuloja sekä EU:n suoran rakentamistuen tuloutuksia kustannuksista, jotka on maksettu investointimomenteilta.

Momentin 31.10.78 selvitysosan perusteluihin viitaten tuloarvioon sisältyy Hakamäentie, Helsinki -hankkeen rakentamisesta aiheutuvista menoista Helsingin kaupungin rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan 102 000 euroa vuonna 2010, Vaalimaan rek-kaparkin rakentamisesta aiheutuvista menoista Virolahden kunnan rahoitusosuus, jonka arvioidaan olevan 109 000 euroa vuonna 2010 sekä Haminan kaupungin ostamasta Haminan meriväylän parantamisen yhteydessä syntyneen maa-aineksen tulot 3,0 milj. euroa

Momentti on uusi.

2010 talousarvio	22 891 000
2009 talousarvio	11 017 000
2008 tilinpäätös	21 398 414

99. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 58 000 euroa.

Selvitysosa: Hallinnonalan muiden sekalaisten tulojen arvioidaan olevan noin 50 000 euroa. Momentille tuloutetaan myös Turvatekniikan keskukselle keräämät tuotot vaarallisten aineiden kuljetusten markkinavalvonnasta. Näiden tulojen arvioidaan olevan 8 000 euroa vuonna 2010.

2010 talousarvio	58 000
2009 talousarvio	7 501 000
2008 tilinpäätös	37 668 857